

72596
~~462~~
2. Tr.

2414a

ninga-jutud.

Дозволено цевзурою. — Юрьевъ, 29 апрѣла 1906 года.

2596

Kuninga-jutud.

Kuningatest, kuninga poegadest, kuninga tütardest ja kuninga tütarde wäimeestest.

Rahwa suust kokkukorjatud.

Teine täiendatud trükk.

Jurjewis (Tartus).

Trükitud Hermann'i trükikoja kulu ja kirjadega.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

34745

Kuninga-jutud.

Kui ka käesolewa raamatu jutud „Kuninga juttude“ nime kannawad, ei kõnele need wanad jutud ometi mitte üksi kuningatest, waid ka kuninga poegadest, kuninga tütardest, ja tütarde wäimeestest, siis kuninga perekonnast üleüldse. Sarnasid juttusid leitaakse meie rahwal rohkesti. Siia raamatusse on aga ainult wäike osa trükitud. Küll seisab suur kogu kuninga-juttusid tagawaraks, aga nende suuremast hulgast wõib liig selgesti tunnistada, et nad wõõraste rahwaste käest laenatud. Trükkimata jäänud juttusid laenatud juttudeks nimetades, ei taheta sellega ometi weel ütelda, nagu oleksiwad selles raamatus kõik jutud päriselt meie esiwane-
mate warandus. Ei, neisgi leiame enam ehk wähem laenamist. Siisgi on meie rahwa luule-wõim nende juttude kallal tööd teinud

ja neid oma kujukse ümber walanud. Sel põhjusel wõiswad laenuwärwilisedgi jutud selles raamatus aset leida.

Raamatu esimene trükk leidis lahkelt wastuwõtmist, nii et see kauplustest ammugi otša saanud. Sellest teisest trükist on mitmed wähem tähtsad jutud wälja jäetud ja teised asemele pandud. Seda wiisi leiawad teise trüki tarwitajad raamatust mitu uut juttu. Teisi juttusid oleks raamatul weel paljugi juurde lisatud, kui mitte raamatu hiina kerkimine sellele ettemõtmisele poleks takistust teinud.

Aratagu nende juttude lugemine kõik suuremehi agaramale rahwale korjamisele! Kirjutatagu üles kõik kuningajutud, et edespidi neist täielik kogu wõiks saada, aga nissama hästi pandagu ka kõik muud wanad jutud kirja.

M. J. Eisen.

1.

**Rudas kuninga tütar seitse paari past-
laid ühe ööga ära kulutas.**

J. Ekmann, Tapalt.

Üks kuningas andis korra oma riigi ametnikkudele teada: „Kes seda teab ütelda, kus minu tütar seitse paari pastlaid ühe ööga ära kulutab, see saab poole kuningriiki enesele ja minu tütre naiseks!“

See kuninga tütar kulutanud iga öösi seitse paari pastlaid ära. Küll püüdis kuningas seda asja teada saada, aga ei saanud. Sellepärast andis kuulutuse wälja ja töötas rohket maksu.

Esiti katsusiwad suuremad riigimehed aru kätte saada, aga ei saanud.

Selle pääle tuli järg soldatite kätte.

Esimene soldat pidi kolm ööd wahtima. Kui soldat kolmel ööl teada ei saanud, kus kuninga tütar läis, pidi ta pääst ilma jääma. Sai aga soldat seda teada, siis oli pool kuningriiki tema päralt ja kuninga tütar weel pääle kauba.

Soldat läheb õhtu kuninga tütre magamise tuppa wahtima, kuhu kuninga tütar öösel läheb.

Kuninga tütar wõtab soldati lahkesti wasta ja annab talle hää kāraka wiina. Soldat rüüpad wiina ära ja jääb selle pääle magusasti magama.

Hommiku walgel ärtab soldat ülesse. Kuninga tütar magab rahulikult oma woodis, nagu ei oleks midagi jündinud. Seitse paari pastlaid aga jälle ära fulunud.

Kuningas küsib soldati käest, kus tütar läinud. Soldat ei tea midagi wastata.

Teisel päewal seesama lugu. Kuninga tütar annab soldatile jälle wiina ja soldat jääb jälle magama. Hommiku jälle kuninga tütre seitse paari pastlaid ära fulunud.

Soldat kaotab elu lootuse ära. Veel on mõni kopik raha taskus. Läheb kõrtsi aega wiitma. Teisel päewal peab muidugi surema. Nii on ju kuninga täst. Ainult üks öö veel elada.

Soldat rüüpab kõrtsis wiina. Waatab ringi, näeb: üks sandikene istub kõrtsi pimedamas nurgas. Soldat mõtab wiinaklaasi, wiib sandile ja ütleb: „Rüüpa sina ka! Ega sinugi juu seina pragu ole!“

Sant rüüpab wiina ja ütleb! „Bojukene, mis liiku sa teed?“

Soldat wasta: „Mis liiku ma teen! Mind on kuninga tütre wahiks pandud. Bean walwama, kus kuninga tütar käib ja iga öösi seitse paari pastlaid ära fulutab. Ma ei saa aga seda teada. Kuninga tütar annab mulle õhtuti wiina. Wasta ei tohi tõrkuda, peab mõtma. Aga igatord jään ma sellele pääle magama. Kaks ööd olen ju walwanud, ainult üks öö on veel elada! Kui ma homme hommiku kuningale ei tea ütelda, kus kuninga tütar läinud, jään pääst ilma. Sellepärast katsun wiimast elupäewa kõrtsis rõõmsasti ära wiita!“

Sant mõtab taskust kuiwanud leiwa koorutse, annab soldati kätte ja ütleb: „Kui kuninga tütar sulle wiina annab, siis joo see leiwa koorute wiina pääle. Siis ei jää sa magama, waid wõid ehk teadagi jaada, mis sul tarwis teada!“

Soldat tänab santi, rüüpad meel wiina ja annab sandile ka. Du miin ära joodud, siis läheb minema.

Õhtu läheb soldat jälle kuninga tütarat walmama. Kuninga tütar annab jälle wiina nagu teistel õhtutel. Soldat aga närib sandi käest saadud koorukese wiina pääle. Wisstab enese nurka sirukile maha ja jääb wagu. Und aga ei tule soldatile enam pääle.

Tüft aega ootab soldat. Wiimaks läheb üks lahti. Kuninga tütar oma toatüdrukuga tuleb siise, suur kimp pastlaid käes. Naerawad kahekesi soldatit, kes nurgas põõnutab. Arwawad, et soldat midagi ei näe.

Kuninga tütar mõtab kimbu pastlaid kätte ja läheb uksest wälja. Toatüdruk kuninga tütre järel.

Soldat kohe maast ülesse, õue järele. Näeb: tüdrukud lähewad kuninga rohuaeda. Soldat film-naol järele. Rest aeda suure õunapuu alla jääwad tüdrukud seisma. Wõtawad puu otsast õuna, wistawad ülespidi. Kohe mõlemad soldati filmist nagu tina tuhka kadunud.

Soldat ka puu juurde. Wõtab õuna, maitseb. Õunad wäga hääd. Soldat pistab mõne õuna tasku. Wõtab siis ühe õuna ja wistab ülespidi, nagu tüdrukud enne tegiwad. Ja näe imet: Soldat nägi korraga, et maa all oli. Kus kruusitatud tee ees; kahe inimese jala jäljed tee pääl.

Soldatil aru käes, et tüdrukud siit wisti läinud. Hakkab jälgede järele minema. Küll soldat sības nii kui jalad jaksawad, aga tüdrukuteist ei ole ikka muud näha kui jäljed. Ometi läheb edasi ja mõtleb: „Üks kõi, kuhu saan! Homme pean muidugi surema! Saagu, mis saab! Ühte kohta ikka wälja saan!“

Tüti aega sības soldat, aga ikka paistab ees pool sirge tee. Ei hoonet ega muud sallsjarnast. Sulga aja pärast näeb soldat ometigi hingelisi. Need on inimese sarnased.

Kolm meest kisuwad nii, et karwad lendawad.

Soldat läheb nende ligi ja ütleb: „Sõbrad, mis teil wiga, et nii tülitsete?“

Mehed jätawad kisklemise järele ja kiskendawad ühest juust: „Di kroonumees! Seleta meie asi ära! Me ise ei saa sellega korda! Me oleme kuradid. Me pärisime ühe sugulase käest kolm asja: saapad, mis seitse penikoormat korraga astuwad; mütsi ja lina. Kes selle mütsi päha paneb, seda ei näe keegi. Ja kui see lina laua pääle lahutatakse ja üteldakse: lina kata lauda! siis on laud roogasid täis, üks kōik, mis sugusid soowib! Nüüd ei saa me aga kuidagi wiisi toime. Igaüks tahab kōik need asjad enesele saada. Seda wiisi lähets küll lugu, et igaüks ühe asja saab, aga siis kaotawad asjad oma wäge. Minult ühe käes peawad nad olema, siis teewad nad, mis nende kohus on. — Sina oled kroonumees. Mõista, kellele need asjad saawad ja me oleme rahul!“

Soldat kuulab nende juttu päält ja mõtleb: „Oh te lollid! Mitte üksigi teist ei pea neid saama. Minult minule on need asjad omaksed!“

Mõtab siis õuna taskust ja ütleb: „Kes kõige esiti selle õuna kinni püüab ja minu kätte toob, saab asjad enesele!“

Ütleb ja wiskab kuninga rohuaiaist tasku pandud õuna ülespidi. Kuradid panewad tuule kiirusel jooksma. Ünn kaob kōhe nagu tina tuhka. Kuradid aga lõikawad õuna järele.

Kui kuradid kadunud, paneb soldat kiiresti saapad jalga, mütsi päha, lina tasku. Hakkab minema. Iga sammuga jõuab seitse penikoormat edasi. Mõned sammud alles astunud, kui tüdrukuteft möödas. Tüdrukud lähewad küll imekiiresti edasi, aga soldot oma saabastega jõuab enam.

Viimaks ei aita muu nõuu kui wõab jalgu järele, et tüdrukuteft ette ei jõuaks. Mõne korra istumad tüdrukud maha, panewad uned pastilad jalga ja lähe-

wad jälle edasi. Soldatil imemüts pääs; sellepärast ei näe tüdrukud teda.

Natukeste aja pärast jõuavad nad toreda maja juurde. Selle järele, mis soldat tüdrukute jutust aru sai, pidi see pörgu olema.

Loapoiss tuleb wasta, juhatab tüdrukud tuppa. Wanapagana perekond wõtab tüdrukud hõisates wasta. Laud kallist rooga täis. Kuninga tütar koe sööma. Istub wanapagana poja kõrwa.

Soldatil kõht ka ammugi tühi. Istub niisama lauda, aga ilma kellegi nägemata. Pörgulised panewad imets, miks täna road lauol nii kasiuaks jääwad. Ei saa sugugi aru, kuhu suured liha pantiakad saawad.

Soldat sööb kõhu täis. Mõtleb: ega hüwa rooga iga päew saa.

Kuninga tütar räägib, et soldat teda wähtima jäänud. Soldat aga ei saada milgi kombel aru kätte, kus kuninga tütar käib ja seitse paari paskilaid ühe böga ära kulutab. Ütleb teistele: „Homme saab soldati pää otsast ära raiutud. Soldat on ju kolm böd walwanud. Minu isa on aga ütelnud, et kes kolme böga aru kätte ei saa, kus ma käin, see peab surema!“

Wanapagan üttelema: „Sa rääkisid soldatist. Kas tead, mul on ka soldatist!“

Kuninga tütar küsima: „Kus nad on? Ma olen juba nii mitu korda siin käinud, aga ei ole üht ainustgi näinud!“

Wanapagan wasta: „Kas näed seda wäikest lasti fääl nurgas. See on soldatist täis!“

Kuninga tütar naerab: „Mis soldatid need on, kes sinna lasti mahuwad? Minu isal on nii suured soldatid nagu mina olen!“

Soldat mõtleb iseeneses: „Mis sina räbal nüüd ka minu kõrwal oled! Küllap need soldatid oletsiwad, kes aga sinu räbala sugused oletsiwad!“

Wanapagan vihastab, ei kuninga tütar ta juttu ei usu. Läheb lasti juurde, hakkab wänta ringi ajama. Kastist kohe pisukesed mehed wälja. Need kaswawad kord korralt suuremaks ja on pea täie mehe suurused. Ja misjuguised mehed weel: kullatud mundrid seljas, kullatud mõõgad käes, kuldkliiwrid pääs. Soldatit tahawad silmad kustuda nende toredust nähes.

Iga kord, kui wanapagan wänta keerutas, tuli mitu tosinat soldatit lastist wälja. Wanapagan keerutas wänta teist pidi ja soldatid kadusiwad kõik jälle lasti.

Selle pääle ütleb wanapagan kuninga tütrele: „Kas näed nüüd? Ses lastis on mul nii palju wäge, et terve maailma wõin ära wõita!“

Soldat mõtles: „Tuhat ja tuline! Miisugust lasti läheb just mulle tarwis. Mis ta siin pörgus wedeleb!“ Tõuseb laua tagast ülesse, wõtab lasti kaenlasse, läheb uksest wälja. Wanapagan ei näe midagi.

Soldat kohe kodu poole kõmpima. Mõtleb ise: „Eks ma nüüd tea kuningale kõik ära rääkida, kus kuninga tütar oma seitse paari pastlaid kulus. Minu asi läks hästi. Nüüd wõin igapäew ise kuningaks hakata. Siia saan nii moodi, kudas ise tahan. Hääd saapad mul jala, hää müts pääs. Kui see müts mul pääs, ei näe mind keegi. Wõin raha wõtta igalt poolt, kuhu aga lähen. Päälegi mul weel tubli last kaenlas. Säält saan kohe tuhanded soldatid korraga kätte!“

Nõnda mõeldes jõudis soldat sinna tagasi, kust esmalt tulema hakkas. Waatab ülespoole: ei redelit näha kusagilgi. Kudas nüüd maa pääle tagasi saab? Mõtleb ise: „Tühja kah! Ei märganud pörgust teele lastet kaasa wõtta. Oletsin wõinud siin rüübata ja hääd nõuu pidada, kudas maa pääle pääseda.“

Nõnda mõeldes katsub soldat taskut. Leiab säält õuna. Wiskab õuna ülespidi. Ime kiirusega soldat kohe kuninga rohualas tagasi, jäähmas, kus esmalt õunu wõttis.

Soldat wõttis aias suured saapad jalast ja peitis ära. Niihama ka oma kasti. Wütsi aga jättis oma kätte. Läks siis kuninga tütre karibrisse, wiskas sirufile ja ootas tüdrukute tagasi tulemist. Hommikust ööd jõudsiwad tüdrukud tuppa tagasi.

Soldat tegi enese kõwasti magama. Noorlask nii, et akna ruudud põrisesiwad. Kuninga tütar lõi läega wasta reit ja ütles: „Oh ja waene soldat! Täna su nupp wõetakse! Sa ei tea, mis su läest küsitakse!“

Soldat ärkab ülesse, öerub filmad unest puhtaks, ootab kuninga kutsumist. Ei pruugi kawa oodata. Suba lästakse kuninga ette astuda.

Soldat astub kuninga ette. Kuningal paljas mõõk käes. Walmis soldati pääd otjast ära raiuma, kui soldat midagi ei tea.

Kuningas soldatilt küsima: „Noh, kas tead nüüd, kus kulutas mu tütar täna ööse seitse paari pastlaid ära!“

Soldat wasta: „Jah, tean küll armuline kuningas!“

Kuninga tütar kuulab ukse taga, hüüab: „Ei ole tõi! Ära usu, soldat waletab! Ta ei tea midagi. Magas kõige jelle öö nii, et teine film ei näinud teist!“

Kuningas arwab tütre juttu tõeks. Tõstab mõõga tahab soldati pääd otjast ära lüüa. Soldatil aga imemüts taskus. Lipsti müts päha. Kuningas tahab lüüa, aga soldatit näha kufagilgi. Waatab imekspannes toas ringi, kuhu soldat jäänud.

Soldat aga ütlema: „Armuline kuningas! Suba mind ometi rääkida! Ma tean küll, kus kuninga tütar käis!“

Kuningas ütlema: „Kuhu sa kadusid? Tule wälja, et ma sind näen. Räägi, mis sa oled näinud!“

Soldat mõtab mütsi pääst, pistab tasku. Näüd näeb kuningas soldatit enese ees. Soldat räägib siis, mis näinud. Kuningas kuulab, aga ei taha uskuda. Kuninga tütar tuleb sinna. Hakkab wasta waidlema, et soldat ei ole põrgus käinud.

Soldat kohe kuninga tütrele: „Ma tõin ju ometi selle kastigi ära, kelle sees wanapagan soldatisi wälja wäntas!“

Seda kuuldes kuninga tütar ütlema: „Näüd ma usun, et sa sääal olid. Ega sa muidu tea sest kastist rääkida. Sina see siis olidgi, kes liha ära söi. Kudas sa ennast aga nägemataks tegid, sest ma aru ei saa?“

Kuningas kuulis näüd soldati jutu tõe olevat. Sai selle üle wäga rõõmsaks. Lubas kohe poole kuningriiki soldatile, nagu enne oli töötanud. Aga ta tõist töotust ei unustanud kuningas ära: Ütleb: „Ma lubasin seda wäimeheks wõtta, kes mu tütre salakäimise kohta aru annab. Sina, soldat, oled seda teinud. Sellespärast saawad täna teie kihlused peetud!“

Kuninga tütar sellega rahul. Soldat oli ilus mees. Pääle selle oli ta weel kuninga tütre põrguliste wõimuse alt ära pääsinud. Kuninga tütrele ei olnud enam tarwis põrgusse minna. Jäi niisamajuguseks inimeseks nagu teisedgi. Teda oli nõidusega pandud põrgus käima selle töotusega, et kui keegi inimene teda põrgus näeb ja talle pärast seda ütleb, siis saab ta õelusest lahti. Näüd oli nii jündinud. Kuninga tütar wõttis soldati laelast kinni, tänas teda julguse eest ja lubas talle abikaasaks heita.

Õhtu peeti kuninga tojas toredad kihlused. Ülemad ja alamad oliwad rõõmsad. Tantsiti ja tralliti kuni hommikuni.

Pulmapäewaks ei käskinud peigmees mingisugusid toituseid walmistada. Lubas ise kõik pulma road muretsema.

Päew enne pulmi kuningas wäimehele ütlema : „Kuule pois! Mis tempu ja teed! Homme on pulmad, aga sa ei ole veel mingisugust rooga laasnud muretseda. Sull wõõraid on totku kutsunud. Mis sa neile ette annad?“

Wäimees wasta : „Ara muretse ühtegi! Küll ma kõik õigel ajal walmis muretßen!“

Kuningas ei saanud midagi aru. Urwas, et road ehk kufagilt mujalt tuuakse.

Pulmapäewa hommituks oliwad suured söömalauad toredate linadega ehitud ja ootasivad roogasid.

Soldat läks linaga sinna, lehitas lina iga laua pääl ja ütles : „Eina, kata lauda! Kümme korda paremad road olgu laual kui kihluse ajal oliwad!“

Kohe kümme korda paremad road laual kui kihluse ajal. Ja kõik kärmesti nagu wälk sääl.

Neliteistkümmend päewa söödi ja joodi ühte lugu. Soldat söötis oma linaga tuhandisi.

Kest pulma rõõmu toodi korraka lõunnit, et waenlane maale tunginud ja ühte lugu ligemale tulla. Kuninga wäimees wõttis põrgust toodud kasti waenlaste ja ütles kuningale : „Dase olla, küll ma üksi waenlastega walmis saan.“

Kuningas pidas wäimeest esiteks lolliks. Wäimees seletab aga, et ta üksi väga hästi waenlastega walmis saab. Kuningas pidi wiimaks wäimehele järele andma ja wäimehe üksi waenlaste wasta minna lastma. Oli ju näinud, et wäimees mõnda imet teeb.

Wäimees läks oma kastiga waenlaste wasta, lõi nad oma soldatitega wiimseni meheni maha, wõitis wõõra riigi ära ja pööris siis koju tagasi.

Selle pääle söödi ja joodi veel neliteistkümmend päewa. Siis läks noorpaar teisi riiki elama. Sääli elasiwad nad surmani väga õnnelikult.

Imelik kasti ja muud asjad kadusiwad aga pärast kuningas surma ära.

T. Wollmann'i suust.

2.

Walge farn.

D. S i n g e n b e r g , Tapalt.

Ühel kuningal ei olnud armsamat ajawiidet kui hobusid kasvatada. Tal olnud neid suur hulk. Hobusid peetud survel selle tarwis tehtud aias.

Ühel hommitul läinud kuningas hobuseid vaatama. Näinud: kõige parem hobune aiast kadunud. Wahid aga pole sugugi märganud, kudas hobune kadunud.

Särgmisel hommitul jälle hobune kadunud. Kuningas saanud wahtide pääle tigatedaks.

Kuningal olnud kolm poega. Kuninga wanem poeg wõtnud nõuaks ise öösel hobusid walwama minna. Väinudgi. Öösel aga tulnud talle kange uni pääle. Jäänud magama. Ülesse ärgates jällegi hobune kadunud.

Teisel öösel läinud keskmise poeg aeda walwama. Seesama õnnetus. Jälle kadunud hobune ära.

Kolmandal ööl wõtnud kõige noorem wend nõuaks walwama minna. Wanemad wennad naernud. Ütelnud: „Kui meie seda ei näinud, kudas hobune ära kadus, sina seda ammugi ei saa näha!“

Noorem wend wõtnud tubli mõõga kaasa ja läinud. Dodanud õhtu tüli aega, kas keegi tuleb hobust warastama. Ei kedagi. Uni hakanud juba kallale tükima.

Noorem wend käinud ometi edasi, tagasi, waadanud taewa tähti ja hoidnud une enesest seda wiisi eemale.

Kest öö ajal paugatanud äkisti maa fiske auk. Suur walge karu tulnud maa seest välja. Karu kohe hobuste hulka. Wõtnud kõige ilusama hobuse kinni ja tahtnud maa alla tagasi minna.

Kuninga poeg seda nähes tõmmanud mõõga ja annud mõõgaga karule tubli matsata. Silmapilt lastnud karu hobuse lahti ja karanud mõirates august alla. Mõiramise pääle tulnud teised wahidgi sinna. Kõik imestanud seda suurt auku nähes.

Hommi ku ütelnud noorem wend wanematele wendadele: „Lähme nüüd karule hobuse wargust kätte matsuma!“

Ei wennad julge pimedast august alla minna. Noorem wend ütsipäini minema. Wõtab enesele toidumoona ja sõjariistu kaasa ja läheb. Wennad lasewad noorema wenna kõiega august alla.

All leiab noorem wend ilusa maailma eest. Hakkab filedat teed mööda edasi minema. Jõuab natuke aja pärast wastlossi juurde. Lõss ütlemata ilus. Veel ilusam aga neiu, kes lossi trepil istub ja õmbleb. Noorem wend teretab neiu ja hakkab juttu ajama. Küsib: „Kas olete üht walget karu näinud? See warastas minu isa aiast palju hobusid. Mina tahan karule nüüd selle eest kätte matsta!“

Neiu wasta: „See walge karu ongi haawatud. Karu elab siit veel tüti maad edasi minna. Sa teeksid mulle suurt meele hääd, kui selle karu tapaksid. mina olen selle karu wang! Enne ma siit pääle ilma ei pääse kui karu surma saab. Karu warastas mind maa päält, ehitas selle wastlossi, pani minu siia elama ja lossi hoidma. Löö karule nina pääle, küll karu siis surma saab!“

Neiu annud nooremale wennale mälestusjeks wastmuna.

Noorem wend läinud edasi. Jõudnud tüki aja pärast hõbedase lossi juurde. See loss olnud palju ilusam kui wafkloss. Lossi trepil istunud niisama neu. Seegi olnud ilusam kui wafklossi neu. Neu ütelnud, et karu weel tüki maad kaugemal elada. Annud nooremale wennale mälestusels hõbedase muna.

Jälle läinud noorem wend edasi. Juba jõuab tore tuld lossi wasta. Lossi trepi pääl nii ilus neu kui noormees weel iialgi ei näinud. Noormees teretab ja hakkab juttu puhuma. Neu räägib, et walge karu tedagi ära warastanud. Ütleb, et walge karu weel wähe maad eespool olla. Parandada jääl oma haawu ja süüa hobuse liha. Annab mitmed õpetused, kuidas karu tappa. Kingib mälestusels tuld muna.

Noormees jälle edasi. Warsti paistis tore lossi filma, mis walge karu elupail oli. Lossi ligidal suur mägi looma luid täis. Neid loomi oli kõik walge karu warastanud ja nahka pannud. Walget karu ennast polnud wäljas näha.

Noormees läheb lossi trepist ülesse. Läheb esimesse tuppa; ei näha tedagi. Teise tuppa ei ka tedagi. Kolmandasse: walge karu magab looma nahkadest tehtud asemel, suur werine mõõga haaw seljas. Tahab karule kohe mõõgaga pihta anda. Mõtleb aga: ei ole hää teist magades tappa. Hõikab korra. Juba karu tõusebgi ülesse. Tormab nooremehe kallale. Noormees mõõgaga wasta.

Mitu korda puutuvad karu küüned noortmeest. Noormees wirutab karule mitu haawa. Korraga tuleb wafklossi neu õpetus meelde. Wirutab karule nina pääle.

Kuru kukub maha. Loss wäljas.

Noormees läks nüüd tuldu teed tagasi. Rutsus neiu kolmekesi kaasa. Kubas neid maa pääle tagasi wiia. Läksiwad sinna kust maa pääle pääsis.

Vanemad wennad oodasiwad noorema wenna tagasi tulemist. Winnasiwad neiid ütsahaawal ülesse. Winnasiwad neiu de hõbeda ja kulla ülesse. Nooremad wenda ennast ei winnanud nad aga ülesse. Oliwad teised noorema wenna pääle kadedad.

Noorem wend sai seda nähes wäga kurwaks. Läts ometi waatama, kas kudadgi wiisi maa alt wälja ei pääseks. Hukkus tüki aega edasi. Ei pääsmist kufagilgi.

Korraga kuuleb põõsas suurt kahinat. Läheb sinna näeb: suur uss wõitleb kulliga. Uis ennast üsna kulli ümber mäsfinud. Noormees kohe kullile appi. Võõb ussi pää napsti otjast ära.

Kull raputab nüüd ussi enese küllest maha. Tänap noortmeest ja küsib: „Kudas wõin ma su häätegu tasuda?“

Noormees sedamaid küsima: „Kas sa wõid mind maa pääle tagasi wiia?“

Kull wasta: „Wõin küll, aga tee on pikk. Wuretsse mulle tee moona. Ühe lõhu täiega ei jassa ma maa pääle lennata. Mine natuke maad lõuna poole. Sääal on suured härja tarjad. Tapa üks härg ära, wõta nahk seljast, lõika liha tükkideks, mäsfi tütid naha fisse. Siis istu mu selga. Iga korra kui ma tagasi waatan, pead mulle tüki liha nokka pistma!“

Noormees läts tappis härja lõikas liha tükkideks. Istus fiis kulli selga. Kull kohe ülesse maa pääle lendama. Waatas tihti tagasi. Iga korra pistis noormees kullile liha tüki suhu.

Õnnetusjeks lõiganud noormees liha tütid ligi suureks. Kullil olnud neelamisega palju tegemist. Neelates wajunud kull iga korra tüki maad alla poole. Seda wiisi lõppes liha enneaegu otja. Kulli lõht aga läts tühjaks. Kull waatas tagasi. Ei noorel mehel enam liha anda. Tuba paistis maa

päält walguse kuma. Kull ometi oli nii nõrk, et jälle alla poole hakkas wajuma.

Noormees ruttu mööb lätte, tükk sääremarijast wälja, kullile suhu. Kull sai sest nii palju jõudu, et paari filmapilgu pärast maa pääle jõudis.

„Oletsid ja mulle kohe niisugust liha annud, oleksin sind poole rutemini maa pääle toonud! ütles kull. Lastis nooremehe seljast maha ja lendas ise jälle maa alla tagasi.

Kuninga poegadel olivad maaalused neind nii meele järele, et neid enestele tahsivad wõtta. Lootnud seda wiisi ka nende warandust saada. Kull palunud neid ka päästjat maa alt ülesse winnata, aga wennad pole seda palwet kuulda wõtnud. Isale rääkinud wennad, et noorem wend maa all karuga wõideldes surma saanud.

Noorem wend saanud kuulda, et isa teda surmuse arwab ja wanemad wennad ta tagasi tulemist ei soowi. Läänud sellepärast ühe kingsepa juurde, hakanud kingisepa õpipõijits.

Wennad tahtnud kängesti ruttu pulmi ära pidada. Pruudid aga seisnud selle wasta. Katsusiwad aega wiivitada. Balusiwad peigmehi, et peigmehed neile niisugused kingad laseks teha nagu neil alilmas olnud.

Kutsuti kõige kuulsamad kingisepad, osteti kõige paremad nahad. Ei keegi osanud aga niisugusid kingi teha nagu neiudel altilmast tulles olnud.

Noorem wend kingisepa juures wõttis ühel päewal wastmuna lahti. Leidis wastmunast suure hulga imepõijeksi kingi. Walas kingad munast laua pääle. Kohe kingad päris kinga suurused. Wani munasse tagasi. Kingad jälle niisama põijeksed nagu ennegi.

Noorem wend kuulis, et kuninga pojad kingade tegijat otsiwad. Andis meistrile nõuu kingade tegemist enese pääle wõtta. Meister ei tahtnud esiteks wõtta. Ei arwanud ennast nii osawaks. Poiss

lubas ometi kingade tegemist oma pääle wõtta. Kohe läks nüüd kingsepp kuninga lossi ja kauples ennast kingade tegijaks.

Kingsepale anti kõige paremat nahka. Lubati teisele palju palka, kui niisugused kingad teeb nagu soowiti. Ei saanud kingad hääd, ahwardati mehel pää otjast wõtta.

Kingisjepp läks kurwalt koju. Ütles õpipoiile: „Sinu süü kõik! Sina sundisid mind kingade tegemist enese pääle wõtma. Nüüd pean kingade pärast weel surema. Walmis mina neid küll ei osta teha!”

Pois jätkas kingisjeppa. Kästis selle kurwas-tuse pääle natuke magada. Kingsepp heitisgi magama.

Selle aja jees wõttis õpipois kingad munast wälja.

Kui kingsepp ülesse tõusis, ardis õpipois kingad kätte. Ütles, et kingad juba walmis teinud.

Kingsepp imestas väga õpipoisi osawuse üle. Läks kingi ära wiima. Waadati kingi. Just niisugused nagu taheti. Kingsepale anti hulka raha. Kingsepp rikas mees korraga.

Nüüd aga arwasidwad kuninga poegade pruudid, et niisugused kleitid tarwis nagu neil a silmas olnud.

Kuulutadi kõiges riigis, et rätsepale palju raha antakse, kui rätsepp niisugused ja niisugused kleidid teeb. Mitmed rätsepad katsusidwad õnne, aga keegi ei osanud niisugust kleiti teha.

Kuninga noorem poeg hakkas oma hõbedast muna vaatama. Leidis munast imetoremad kleidid.

Juba nõuu peetud. Tahtis kuninga poegade pruutide kleidi tegemist enese pääle wõtta. Läks, ütles, et tahab pruutidele kleidid teha. Antigi teisele kleitide jaoks palju kallist riiet.

Kingsepa õpipois wõttis hõbemunast kleidid wälja, wiis kuninga lossi. Pruudid proovisidwad

kleititsid. Leidiswad kleidid väga hääd olewat. Kleidi tegijale anti hull raha.

Nüüd hakkaswad pruudid nii toredaid lossisid himustama nagu neil maa all olnud.

Kuninga poegadel oli väga raske pruutide tahtmist täita. Pidiwad siisgi täita katsuma. Muidu ei oleks maaalused neid neile mehele läinud.

Kutsutud kohe kõik ehitajad kogu toredaid lossisid ehitama. Ehitajatele lubatud palju raha, kui niisugused ja niisugused lossid teeb. Kui ei, lubatud pää otsast ära võtta.

Terwest riigist korjatud kuldlosi tarwis kulda, hõbelosi tarwis hõbedat, wasslosi jaoks wasse. Üksigi meister aga ei julgenud ehitust oma päale võtta.

Kingsipa õpipois võttis oma kuldmunaga lahti. Leidis kuldmunast kolm tillukest lossi. Sai kohe aru. Väts linnast kohe välja lagedale, walas ette- waatlikult wasslosi munast välja.

Silmapiist nooremehe ees tore juur wasslos, just niisama sugune nagu allilmas. Minult neiu puudus lossi trepil.

Noormees pani käe wasta lossi. Kohe loss jälle pisike. Noormees pistis lossi munasse tagasi. Niisama tegi hõbelosi ja kuldlosiga proovi.

Kingsipa õpipois nüüd kohe kuninga lossi. Dubas lossid oma teha võtta. Vätsis kohad kätte näidata, kuhu lossid ehitada. Vätsis wase, hõbedat ja kulla fina kogu wadada.

Teise ööse käskis aga kõik waranduse salaja jälle ära wiia. Puistas siis lossid munast välja lagedale.

Hommitu säraswad lossid lagedal mitme wersta kaugusele. Palju rahwast jooksis kogu seda imet waatama. Tuli ka kuningas. Tuliwad kuninga pojad ja poegade pruudid.

Lossid pruutidele väga meele järele. Tahtsivad lossi ehitajat näha.

Hakati ehitajat otsima. Ei leitud kusagiltgi.

Pita otsimise pääle saadi meister kuldlosst kätte. Meistril needhamad riided seljas, mis siis seljas olivad, kui walget karnu käis tapmas.

Baewalt nägiwad pruudid, kuninga pojad ja kuningas ise lossi ehitajat, kui lohe ära tundsiwad.

Noorem wend wöttis nüüd kõige noorema neiu enesele, testmine testmise, wanem wanema. Peeti pitad pulmad.

Noorem wend andis wanematele wendadele kõik andeks, mis need paha teinud. Läks noorikuga kuldlossi elama. Restmine wend sai hõbelossi, wanem wasslossi.

Pärast kuninga surma sai noorem wend kuninga.

Ei ole ta weel ära surnud, siis elab ta praegu alles ja walitseb oma riiki.

A. Hinzberg'i juust.

3.

Rudas hobune peremehe poja tunin- gaks aitas.

J. W a l t s, Kreenholmist.

Übel rikkal peremehel oli kolm poega. Kaks wa-
nemat poega pidasivad end targemaks ja nooremat
rumalamaks, aga noorem ei olnud sellepärast rumal
sugugi.

Korra juhtus, et nende wiljad wälja pääl kõik
oliwad ära sõkutud. Isa ütles wanemale pojale :
„Mine sina täna ööse walwama ! Waata hoolega,
kes seda kurja teeb !“

Wanem wend läks. Wõttis kaks pudelit wiina
kaasa, kutsus sõpragi ! „Tule täna ööse minule seltsiks !“

Sõber tuli. Nad sõiwad ja jõiwad. Wäsimust
tundes heitsiwad mõlemad magama. Hommiku ülesse
tõustes oli kõik wili ära sõkutud.

Läks koju rääkis isale : „Mina walwasin pooleni
ööni, aga siis tuli minu pääle nii raske uni, et ma
enam ei wõinud ülewel olla. Ma jäin magama.
Hommiku ülesse ärgates oli wili kõik ära sõkutud !“

Isa ütles : „Ma näen, sa oled hooletu olnud !“
Ütles keskmise pojale : „Täna pead sina walwama
minema. Waata aga, et sa magama ei jää !“

Keskmine poeg läks. Tegi niisama nagu wanem
wend. Ülesse ärgates oli jällegi kõik wili ära
sõkutud.

Rääkis hommitul lugu isale. Isa tõreles ja ütles : „Te olete mõlemad hoo etud olnud !” Siis ütles nooremale pojale : „Nüüd on sinu kord minna. Waata ja aga paremini järele kui su wennad !”

Noorem poeg läks õhtu walwama. Wõttis tühja pudeli kaasa. Tahtis sellega külma wett tuua, kui uni pääle tuleb.

Kestöö ajal hakkasgi fange uni pääle tulema. Noorem wend läks hallitale, pesi filmi külma weega ja pani pudeligi külma wett täis. Tahtis seda juua kui uni jälle pääle tuleb.

Uni tuligi warsti jälle pääle. Noorem wend jõi pudelist külma wett ja uni kadus warsti ära. Selle pääle näeb : hobuse kari tuleb põllu pääle wilja sõtuma. Hobused ütle mata ilusad. Walwajal wäga kahju, et päitsid kaasas ei olnud. Olets päitstega ühe hobuse tinni püüdnud. Ei taha ometi õnne katsumata jätta. Läheb taja hiljaksigi kõige ilusama hobuse juurde ja kargab äristi lakaft tinni. Käs ongi. Teised hobused seda nähes kōit jookfma.

Slus hobune aga hakkab paluma : „Lase mind lahti. Ma annan sulle kolm hobust enese ajemele !”

Noormees selle kaubaga rahul.

Slus hobune hirnuma. Kohe kolm hobust tagasi. Kats ilusat tätku, kolmas aga wana lombaf.

Noormees wiis hobused koju, pani talli, heitis iſe magama. Hommitu läfšiwad wanemad wennad talli ja nägiwad kolm hobust tallis. Wanemad wennad kohe aru pidama, kudas hobufid noorema wenna käeft kätte faada.

Isa tuli talli juurde. Kuulis nende nõuu. Ütles kohe : „Seda on noorema wenna uſinus teinud. Te ei wõi neid hobufid faada !”

Wennad waſta : „Ega me neid tahagi ! Me ütlefime muidu nii !”

Ühel päeval oli aga tats ilust hobust tallist kadunud. Noorem wend hakkas seda nähes nutma. Wana lombak hobune aga ütles: „Noormees, ära nuta! Anna mulle kolm päewa hästi süüa ja istu siis mu selga. Siis oleme enne laadal kui su wennad. Sinna on su wennadgi läinud!”

Noorem wend jõttis kolm päewa lombakat hcolega. Istus siis selga. Lombak pühtis nagu tuul minema. Sai enne laadale kui wennad.

Wanemad wennad kutsusiwad noorema wenna kohe kõrtsi, kui teda laadal nägiwad. Sõiwad ja jõiwad ühes koos. Väksiwad siis wälja ja pistiwad jalaja minema. Lombak aga lõi seda nähes ninaga wasta kõrtsi atent.

Noorem läts wälja. Nägi kohe, et wennad jällegi hobustega minema pannud. Istus lombaka selga, kihutas järele. Sai tätte. Wõttis hobused nende käest ära, wiis laadale, müüs kuninga tallmeistrile selle kaubaga, et ise nende toitjaks jaab wõetud. Ütles, et need hobused muidu ei seisa, kui ta lombakaga nende juures ei ole.

Selle kaubaga oldi rahul.

Noormes hakkas lombakaga kuninga linna minema. Tee pääl nägi ühe ilusa sule. Tahtis seda ära wõtta. Lombak aga ütles: „Ära wõta! See sulg teeb meile palju waewa! Kui selle sulega torra kusagile lehwitad, jääb asi kohe ilusaks!”

Noormees wõttis sule ometi kaasa.

Kuninga tallis olles sai kuninga käest alati kiitust, aga endine tallmeister laituft. Sellepärast hakkas edine tallmeister lugu hoolega tähele panema. Tahtis näha, mis teine oma hobustega teeb. Nägi: lombaka peremees tõmbab paar korda ümber hobuse pää sulega ja hobune kohe puhkas ja ilus.

Tallmeister warastas sule ära ja wiis kuninga tätte.

Kuningas kutsus noore mehe kohe enese juurde. Ütleb: „Muretsje mulle see lind, kelle sulg see on! Muidu lõõn ma su pää otsast ära!”

Noormees läks talli lombaka juurde. Rääkis lombakale oma häda.

Lombak lohe ütlemas: „Eks ma ütelnud sulle: ära võta seda sulge! See toob meile palju waewa! Selle linnu peame siiski kätte saama!” Mine, küsi kuninga käest waat magusat (mett) ja waat pigi. Siis sõidame teise kuningriigi metsa. Sinna pane magusat maha ja wala pigi ümberringi. Tulewad linnud sööma, jääwad kohe pigi sisse kinni. Siis võta kõige ilusam kinni ja wii kuninga kätte!”

Noormees tegi nõnda. Sai linnu kätte. Wiis kuningale.

Kuningas ütlemas: „Nüüd pead selle kuningriigi tütre ära tooma, siis oled minu teenistusest prii!”

Noormees läks talli. Rääkis lugu lombakale.

Lombak ütlemas: „See on raske töö. Teda wawad kats neitsit. Mendega käib ta iga hommiku ujumas! Kui sinna jõuame, peida ennast kõrtjasse. Tulewad nad sinna, siis larga testmise külge kinni. Selle pääle hüüa mind, hüppa mu selga ja sõida koju!”

Noormees tegi nõnda nagu lombak õpetas. Tõi kuninga tütre kuningale.

Kuningas ütlemas: „Nüüd oled sa minu teenistusest prii. Aga mis minu pruut lähib, pead sa wiibimata täitma!”

Kuninga tütar kohe käskima: „Mine minu koju, too minu sõrmus ära!”

Noormees läks lombaka juurde ja rääkis, mis teda kästud teha.

Lombak ütlemas: „Sõrmust on raske kätte saada. Kuninga tütre wanemad ja õed hoiawad sõrmust hooliga! Nad teawad, et tütar sõrmuse järele saadab. Kätte peame sõrmuse siiski saama. Teeme nii. Võta

minu paremast kõrvast waitu. Siis saad ja kassiks. Kass võib alati inimeste seltsa pääseda ja niisama ka kuninga tubadesse. Sõrmus seisab toas karbis. Too sõrmus säält ära. Ühtlasi võta ka kuninga kõige paremad riided kaasa. Siis ei ole enam tarvis teist korda nende järele minna. Kui need asjad käes, võta minu pahema kõrva waitu. Mu pahema kõrva wait teeb jälle inimeseks!"

Noormees tegi seda viisi. Sai sõrmuse ja riided kätte. Wiis need kuninga tütrele.

Kuninga tütar aga ütles: „Nüüd pead mu isa kuningriiki minema ja minu katseistkümmele mära tooma!"

Noormees jälle lombata käest küsima, kudas neid kätte saada.

Lombat ütles: „Võta wanker ja pane waat pigi ja waat taktu pääle. Siis lähme sinna järwe äärde, kus need hobused joomas käivad. Sa pead mind taktudesse mäsima ja ära pigitama, nii et mind ära ei tunta. Reid määrad walwab kuningas suure hoolega.

Noormees tegi nõnda nagu lombat õpetas.

Kuningas aga tuli noortmeele taktama. Lombat tuli noorele mehele ometi appi, ajas kuninga järwe ja päästis hobused kuninga käest lahti. Siis tuli lombat järwest wälja, määrad järele.

Noormees wiis määrad kuninga tütre kätte.

Kuninga tütar kuninga käsu pääle jälle nõudma: „Lüpsa nüüd need määrad ära ja pane piim suurde katlasse teema. Kui piim teeb, siis karga ise katlasse. Selle pääle oled minu teenistusest lahti!"

Noormees rääkis lugu lombatale.

Lombat ütles: „Kuningas tahab sinust lahti saada. Aga pole wiga! Mine, too suur pada talli ja hoia määrad all!"

Kui noormees paja mära alla pani, kargas lombat mära turja kinni. Kohe jooksis piim forinal. Nii tegi lombat kõigiga. Pada sai täis.

Lombat kohe ütlema! „Pane pada tulele; aja piim keema! Kui kuninga tütar sisse käib minna, siis ära mine kohe. Ütle: Lubage lombat siia tulla. Ta peab mu oisa nägema! Kui ma tulen ja ninaga üle paja tõmban, karga sisse. Siis ei ole enam wiga, waid piim teeb sind koguini ilusaks!”

Noormees tegi nõnda nagu lombat õpetas. Kargas patta, läks kohe palju ilusamaks kui enne.

Kuningal feda nähes kohe tahtmine ka ilusaks saada. Kargas ka patta. Keew piim kõrwetas aga kuninga filmapilguga ära.

Noormees wõttis kuninga tütre enesele naeseks ja elas kuninga tütreaga väga õnneliku elu.

4.

Kuninga poeg lendamas.

[K. Kuu siil, Amblast.

Muiste oli ühel kuningal kaks seppa, kes kuningale alati tööd tegivad. Ühel päeval läksivad sepad jellepärast riidu, kumb neist kuninga meelest armsam on. Peksivad esmalt teine teist ja läksivad siis kuningale tüli asja kaebama.

Kuningas kuulas nende tüli lugu ja ütles: „Minge koju ja tehke mulle uut moodi asjad. Tehke niisugused asjad, mis enne veel ei ole nähtud. Dooge need asjad kolmandal päeval mu kätte. Siis ma ütlen kumb teist mu meelest armsam on!”

Sepad läksivad koju, hakkasivad tööle. Tegivad asjad walmis, läksivad kolmandal päeval kuningajuurde tagasi.

Kuningas läks seppadele õue pääle wasta. Küsis kohe, mis uudist sepad toowad.

Esimene sepp wõttis töö kaenla alt wälja. Wenitas ühest kohast, wenitas teisest kohast, sai wene.

Kuningas sedamaid küsima: „Kas selle wenega wõib ka mere pääl sõita?”

„Küllalt!” wastas sepp. Läks kuningaga silmapilk mere äärde. Tahtis näidata, kuidas paadiga sõidetakse.

Mere ääres pani sepp paadi kaenlast maha, lahutas laiale, lükkas wette, sõitis paadiga mööda merd.

Kuningas oli väga rõõmus niisuguse paadi üle. Seda mõis kofku panna, kaenlaste wõtta ja ühest kohast teise wiia.

Kuningas küsis teise sepa käest: „Mis uudist sina tood?“

Teine sepp pani ka oma töö rohu pääle maha. See oli toru moodi asi.

Kuningas küsima: „Mis riistapuu see on?“

Sepp wasta: „Selle riistapuuga võib ülemal pilwede pääl käia!“

Kuningas pani sepa juttu naeruks. Ütles sepale: „Mine parem pörgu ja näita wanapaganale oma lendamise wärki! Mina seda näha ei taha!“

Sepp pani töö jälle kofku ja hakkas koju minema. Tee pääl tuli kuninga poeg wasta.

Kuninga poeg küsima: „Sepp, mis sul kaenla all on?“

Sepp jutustas kuninga pojale oma lugu. Kuninga poeg palus lendamise wärki näha.

Sepp näitas. Näakis ühtlasi kuninga pojale, et selle masinaga pilwede pääle võib lennata.

Kuninga pojale koe kange himu pilwede pääle lennata. Palus sepa käest riista natukeseks ajaks enesele.

Sepp lubas. Tegid riista lahti. Kuninga poeg istus pääle. Lendas warsti ülesse taewa alla.

Kuningas pani esiti poja taewa alla lendamist väga imeks. Kui aga poeg filmist ära kadus, hakkas kuningas seppa wanduma. Ütles sepa nõia olemat. Lastis mehikele wangi panna.

Kuninga poeg lendas ikka edasi. Ei ojanud aga sõiduriista maha lasta. Sõitis terve päewa otsa. Wiimaks jai aru kätte. Hakkas sõiduriista koe alla lastma. Nägi suure linna euese all. Lastis linna

ligidale sõiduriista maha wajuda, pani kottu, läks linna teenistust otsima. Ei julgenud isa juurde enam tagasi minna.

Sai kingisepa õpipoisiks. Oma sõiduriista mäs-
fis lina sisse. Pani hoolega warjule, et keegi ei näeks.

Ühel päewal läks kuninga poeg kingisepa pojaga linna käima. Nägi linna serwas suure torni. Torn oli õige kõrge. Ülemistel akendel oliwad raudtressid ees.

Kuninga poeg hakkas pärima, mis torn see on. Kingisepa poeg rääkis, et selles tornis kuningas oma tüdart wangis pidada. Isa tahta tüdart sellele mehele panna, teda tütar ei tahta.

Kuninga pojal kohe kange himu südamas kuninga tüdart waatama minna. Tõusis õõsi tasakesi üles, wõttis lendamise wärgi, läks torni juurde. Tegi lahti, astus sisse, lendas torni akna alla. Koputas tasakesi akna pääle.

Kuninga tütar tegi akna lahti. Hakkas rääkima. Kaebas oma wangipõlwe. Kuninga poeg trööstis kuninga tüdart. Lubas teise õhtu jälle waatama tulla.

Kuninga tütar rääkis, et isa teda sundida ühele wanale kuningale mehele minema. Tema ei tahta aga seda. Wägew nõid käia teda iga päew kiusamas. Sundida isale järele andma.

Tersel õhtul läks kuninga poeg jällegi kuninga tüdart waatama. Kuninga tütar istus akna all ja kaebas nuttes oma häda.

Kuninga poeg lubas nõuu otsida, tudas teda wangipõlwest päästa.

Nii käis kuninga poeg seda kuninga tüdart mõnda aega tröötimas.

Ühel päewal nägi aga nõid kuninga tütre juurde tulles akna pääl tolmusid jälgi. Küsis kohe, kust need jäljed sinna saanud. Kuninga tütar kogeldas. Sest sai nõid aru, et keegi kuninga tüdart waatamas käinud.

Nõid läks, rääkis lugu kuningale. Kuningas sai mihaseks, lubas tütre tuleriidal ära põletada. Nõid seisis selle vastu. Ütles: „Ennem püüame selle salakäija kinni. Siis saame näha, mis elukas see on!”

Teisel õhtul läks nõid kuningaga seltsis tornis-käijat maritsema. Kuningas võttis päale selle veel tats tugewat meest kaasa. Pani tütre teise kambri kinni, ise aga jäi külalise tulekut ootama.

Nõid määris atna laua nõia salwiga ära. Kui keegi sinna päale astus, pidi ta kinni jääma. Seda wiisi lootsiwad säälkäija kätte saawat.

Restköö jõudis kätte. Kuningas ja nõid nägiwad atna taga musta fogu. Keegi astus atna päale ja tahtis pääd atnast siise pista.

Nõid rõõmu pärast hüüdma: „Wõtke ta kinni. Näe, jäl see kelm ongi!”

Kuninga poeg pistis seda kuuldes putku. Ainult king jäi atna päale nõia rohu külge kinni.

Kuningas võttis südame täiega kinga kätte; nägi kinga talla küljes kullatud kirjataht. Kuningal kohe hää nõuu meeles. Lastis teisel päewal kinga hästi käidawasse kohta ridwa otja ülesse panna. Sääls nägi kinga igaüks, kes mööda läks.

Korra juhtus kingisepa poeg jäält mööda minema. Näi imestades seisma ja ütles: „Kust meie õpipoiisi king siia saanud!” Waht kuulis seda. Läks, rääkis kohe kuningale.

Kuningas saatis kingisepa juurde otsuma. Leiti õpipoiisi woodi alt teine niisamajugune king. Seda-maid wõeti õpipoiis kinni ja pandi kinga tütreaga ühte wangihoonesse. Kuningas lubas neid mõlemaid nädali pärast tuleriidal ära põletada.

Kingisepa pojal oli väga kahju, et kingast oli rääkima hakanud. Kingisepa poeg nuttis õpipoiisi õnnetuse pärast. Läks kinga juurde, palus luba õpipoiisi wangitorni waatama minna. Kuningas lubas

sepa. Kuningal hää meel, et kingisepa preeg kurja-
tegija ülesse annud.

Kuninga poeg oli wangitornis väga lurb. Ei
teadnud, mis tegema hakata. Kingisepa poega nähes
tuli kohe hää nõuu meelde. Balus, et kingisepa
pöeg koju lähets ja aluskoti seest ühe kompsu ta
kätte tooks. Keelas aga kõvasti ära kompsu tee pääl
lahki wõtta.

Kingisepa poeg lubas. Tõigi teisel päewal kompsu
kuninga poja kätte.

Arapõletamise päew jõudis kätte. Balju rahwast
tuli kofku waatama, kudas kuninga tütar ja kingisepa
õpipois ära põletatakse.

Wangid toodi wangitornist wälja, wiidi tuleriidale.

Riit pisteti alt põlema. Kuninga poeg wõttis
lendamise masina lahti, astus kuninga tütrega sisse,
tõusis lendu. Kõik jäiwad, juud lahti lugu waatama.

Enne kui wahid wõiswad keelda, oliwad ju nii
kõrges taewa all, et keegi enam kätte ei saanud. Pea
kadusiwad ka waatajate silmist.

Kuninga poeg jõudis kuninga tütreka ilusasti isa
koju tagasi. Kuninga poeg wõttis kuninga tütre enesele
naeseks. Pidas terekad pulmad ära.

Kohe lastis kuningas sepa wangist lahti. Oli ju
sepp ilma süüta küll wangis kannatanud.

5.

Rudas karjapoiss tuningaks sai.

J. K a r u, Pärnust (Helmeist).

Ühel karjapoissil olnud väga wali peremees. Peks-
nud alati karjapoissi. Karjapoiss saanud enam peks-
tui leiba.

Korra kadunud õhtul karjasel lehm ära. Püü-
otfinud lehma, aga ei leidnud. Ei julgenud koju
minna. Teadis julgesti, mis palk kodu ees ootab.
Siisgi ei mõinud parata. Ajanud karja koju. Pe-
remees leidnud kohe, et üks lehm kadunud. Tõm-
manud poissi kinni ja peksnud hirmsasti. Kui küll
arvanud olewat, saatnud poissi ilma söömata metsa
lehma otsima.

Poiss läinud metsa. Rõndinud metsas nuttes
edasi, tagasi. Viimaks tulnud poissile hall wanamees
wasta. Wanamees kohe küsima: „Miks ja nutad
pojule!“

Poiss rääkinud ära, et tal lehm kadunud. Saa-
nud jellepärast juba peksa ja ei tea, kui palju veel saab.

Wanamees wasti trööstima: „Ära nuta, pojule!
Tule minule karjaseks! Ma annan ilusasti süüa.
Mül vähem kari, sul parem elu!“

Poiss kaubaga rahul. Läinud wanale mehele
karjaseks.

Kad käinud esiti itka metsa mööda edasi. Wiimaks jõudnud ühe lageda koha päale. Säält olnud puud ära raiutud. Sää lagedal sõõnud üks härg rohtu.

Wanamees koe poisile ütleva: „Muud looma mul pole kui see ainus härg siin. Seda wahi! Tahab härg juna, wii hallitale „jooma! Siin sõõb ta rohtu isegi!“

Selle päale wiinud wanamees poisi õõnsa puu sisse. Sää l olnud all ilusad toad.

Wanamees näidanud karjapoisile ühe toa ja ütelnud: „Siin on sinu elu korter ja siin on härja laut. Siin sõõt, siin jook! Siin sõõ, joo ja wahi härga!“

Wanamees läinud selle päale oma teed.

Karjane sõõnud kõhu täis ja läinud siis wälja härga wahtima. Sõõtnud härga, jootnud härga.

Härg aga ütleva: „Mina olen rammus küllalt ja wõin ise enese eest muretseda. Kui tahab, sõõ kõht täis ja heida magama!“

Pois on arwanud, et magamist wäga ära tulub. Pois ja härg läinud koju. Pois sõõnud kõhu täis ja heitnud magama. Täti aja pärast ajanud härg ometi poisi ülesse.

Artades tõmmanud pois kaele üle juu. Ja näe: habe magamise ajal juhu kaswanud! Härg aga jäänud magamise ajal wäga kõhnaks.

Pois härja käest küsima: „Kui kaua aega ma magasin?“

Härg wasta: „Seitse aastat!“

Pois nüüd koe sõõma. Härg aga ütleva: „Oled tubli pois! Oled mind ilusasti hoidnud. Mina wõin isegi enese eest muretseda. Mine parem rändama. Mine siit hommiku poole. Esiti tuleb sul teel wassõuna aed wasspundega ja õuntega wasta. Hoia, et sa säält ühtki õuna ei wõta ega puudu. Siis tuleb hõbedõuna aed wasta. Ära säältkki õunu wõta. Wiimaks tuleb kulddõuna aed kuldpuundega ja

kuldõuntega. Ära neidki puudu. Selle pääle jõuab kuninga linna. Sääl on kuningal tütar ära nõinud ja on firstuga kirikus. Muidu ei saa kuninga tütar nõidusest lahti, kui üks noormees teda säääl kolm ööd ei walwa. Palju on säääl walwamas käinud, aga ükski pole kolme ööd läbi walwanud. Kui linna saad, mine walwama! Kirikusse minnes käi kirik tohe läbi, risti ja pikuti. Ka läärtammer ja kellatorn käi läbi. Pane esimene öö üks, teine öö kaks ja kolmas öö kolm rida küünlaid altari pääle põlema, wea kriips ümber altari, wõta piibel kätte ja loe. Dõse tuleb kuninga tütar firstust wälja, otsib jälgi mööda kõi kiriku läbi kuni wiimats altari ette jõuab. Kuninga tütar kutsub sind altarist wälja, palub, nutab, hirmutab, aga ära sa altarist wälja tule. Tuled sa altarist wälja, murrab ta sind ära. Kui su käsi hästi käib, siis tuleta ta mind meelde!”

Poisß hakanud minema. Härg läinud ühes. Teel tulnud neile wastaed wasta. Poisß ei unustanud härja teeldu ega wõtnud õunu. Edasi minnes tulnud hõbeduna aed wasta. Ka sääält ei wõtnud poisß. Kuldoona aiaß wõtnud poisß ühe õuna ja pistnud tasku. Härg märganud jeda küll alt filma, aga ei lausunud poisßile sõnagi.

Poisß jõudnud edasi minnes kuninga linna. Härg jäänud wärawa taha, poisß aga läinud linna. Rahkudes ütelnud härg poisßile: „Ära mind unusta, kui su käsi hästi käib!”

Poisß lubanud hädga meeles pidada. Läänud tohe kuninga juurde. Ütelnud, et tahab kuninga tüdart walwada. Kuningas saanud wäga rõõmsaks. Lubanud poisßile häd palka, kui poisß kolm päewa walwab.

Poisß läinud õhtul kirikusse, teinud härja õpetust mööda. Käinud kõi tohad läbi, teinud altari ümber

riipsu, pannud rea küünlaid altari päale põlema ja läinud ise altari ette piiblit lugema.

Enne kestööd tõusnud kuninga tütar kirstust ülesse, jooksnud jälgi mööda kirikus ja kellatornis kõik kohad läbi ja tulnud wiimaks altari ette. Küll palunud mesikeelil poissi altarist wälja tulla, küll nutnud, küll hirmutanud, aga poiss ei tulnud. Kell 12 läinud jälle kirstu tagasi.

Teisel õhtul teinud poiss jälle kohad jälgi täis, pannud kaks rida küünlaid altari päale põlema, wendanud kriipsu ümber altari ja läinud ise altari ette piiblit lugema.

Kestöö ajal tõusnud kuninga tütar jälle ülesse, otsinud poissi jälgi mööda ja tulnud wiimaks jälle altari ette. Küll palunud, küll meelitanud, küll nutnud, küll hirmutanud. Aga poiss ei tulnud wälja. Kell 12 läinud kuninga tütar jälle kirstu tagasi.

Hommilul olnud kuningas väga rõõmus, et poiss kaks ööd juba hästi wälwanud.

Kolmandal õhtul läinud poiss jälle kirikusse. Teinud niisama jälgi, pannud kolm rida küünlaid põlema ja hakanud ise jälle piiblit lugema.

Enne poolt ööd tulnud kuninga tütar kirstust wälja. Jooksnud jälgi mööda jälle kiriku läbi. Otsinud kellatornis. Kui säältki ei leidnud, tulnud altari ette. Jälle palunud poissi wälja tulla, aga ei poiss tulnud. Müüd karanud kuninga tütar altari aia päale ja tahtnud üle altari karata. Astunud üle esimehe ja teise küünla rea ja pistnud jala üle kolmanda rea, aga ei saanud säält enam edasi.

Kui kell 12 lõõnud, läinud kuninga tütar poissi juurde ja ütelnud: "Sina oled minu suur häategija. Tuhat tänu sulle! Sa oled mind nõidusest ära päästnud! Kui ma altaril küünalte wahel seisin, oli mul suur walu. Oleksin ma sind kätte saanud, oleksin sind ära mурdnud!"

Nüüd läinud nad kuninga juurde. Kuningal olnud väga suur rõõm. Langenud rõõmu pärast poisile ja tütrele kaela. Ütelnud poisile: „Et sa mu tütre oled nõidusest päästnud, annan ma ta sulle naeseks! Sa võid minu asemele kuningaks saada. Poega mul ju ei ole. Poeg oli, aga kadus 14 aasta eest ära nagu tina tuhka!“

Selle pääle peetud nii toredad pulmad kui sarnasid wäh: on nähtud. Pärast pulme annud kuningas walitsuse wäimehe kätte.

Kuningaks saades unustanud noormees endise sõbra härja hoopis ära. Asta pärast sünninud kuninga prouale lastitud. Nüüd tulnud uuel kuningale härg meelde. Läinud kohe sinna kohta linna taha, kuhu härg maha jäänud. Sinna saades näinud, et härg maa sisse wajunud. Minult sarwed ja selgroo ots olnud weel näha.

Härg ütelnud kuningale: „Mind on raske siit wälja aidata. Tahad sa, võid mind ometigi aidata.“

Kuningas lübanud.

Härg ütlema: „Muidu ei saa sa mind aidata, kui wõta oma last jalgu pidi kinni ja tõmma mõlemaid nii palju lõhki, et weri wälja tuleb! Laste werrega wõia mu selga ja sarwi. Siis pääsen siit wälja!“

Küll olnud kuningal raske oma lappi lõhki kistuda. Siiski wõtnud kuningas lapsed, wiinud isäralikku tuppä ja kistunud mõlemaid nii palju lõhki, et weri wälja tulnud. Selle werrega läinud härja juurde. Wõidnud härja selgroodu ja sarwi.

Wäewalt saanud kuningas wõidmisega walmis, kui ju härg maa seest wäljas olnud ja inimeseks saanud. Härjast inimene rääkinud nüüd, et tema selle kuninga poeg alla, kelle tütre mees enesele naeseks saanud. Tänanud demeeft südameft selle eest,

et õemeeß teda nõidufeß lahti pääßtnud. Muidu oletß ta igaweßti pidanud nõidufe wanade alla jääma.

Nüüd hakanud mõlemad koju pole minema. 7 aastat kulunud ära, enne kui koju jõudnud.

Kuninga poeg ütelnud oma õemehele: „Kui ja kulbõuna poleß warastanud, oleßime 7 päewaga kodu saanud. Sa warastasiß aga õuna ja jellepäraß peame nüüd seitße aastat rändama.“

Nüüd läinud nad kuninga lapsi vaatama.

Lapsed olnud alles woodis, nagu nad kuninga koduß minemise ajal woodiße jäänud. Olnud woodis ilma söömata ja joomata. Teine wisanud kulbõuna teißele kätte ja ütelnud ise: „See on minu isa warastatud õun!“ Teine wisanud tagaßi ja ütelnud: „See on minu isa warastatud õun!“

Nii elanud lapsed 7 aastat.

Kohe wõtnud kuningas nende käeß õuna ära.

Lapsed hakanud sedamaid kosuma ja kasuma.

Kuningas jäänud ikka kuningaks, aga endiße kuninga poeg saanud talle kõige ülemaks nõuuandjaks.

6.

Kudas pime kuninga väimeheks sai.

K. Kuusik, Umblast.

Muiste oli ühel peremehel kaks poega. Surres jättis peremees oma waranduse poegadele pärida. Pojad jagasivad waranduse eneste wahel poolets ja läksivad siis wõõrale maale õnne otsima. Enne aga töotasivad nad, et nad kolme aasta pärast wõõralt maolt tagasi tulles isa talu suure kase alla kokku tulewad.

Kolme aasta pärast tuliwadki wennad isa talu kase alla, istusivad kiwi otja ja paniswad raha kotid eneste kõrva.

„Sul on palju pisem tott kui minul!“ ütles wanem wend nooremale. „Sa ei osanud wist raha koguda. Räägi mulle, kudas sa enesele selle pisikese waranduse kogusid?“

Noorem wend rääkis: „Ma käisin wõõral maal esiti mitu päewa ilma tööta. Wiimaks sain teenistusesse. Sääal teenisin nii kaua kuni ära tulin! Sääal käis palju wiletsaid ja waejed, kes enam ei jaksanud tööd teha. Andsin ka neilegi omalt poolt!“ Wanem wend küsima: „Mis nad selle eest händ tegiwad!“

Noorem wasta: „Tänasivad mind ja palusivad, et mul ikka raha oleks!“

Wanem wend jälle: „Sellepärast on sul nii wähe raha, et sa niisugustele andsid! Mina ei annud

kellegile kopikatti. Näed ja, mul on palju rohkem raha!"

Wiimaks läksiwad wennad riidlema selle üle, kas inimene õiguse nimel enam edasi saab või walega.

Wanem wend ütles: „Inimene saab walega ja petmisega rohkem raha kui tõega!"

Noorem wasta: „Tõsi aitab igal pool! Wale wiib hädasse!"

Wiimaks leppisiwad sellega, möödaminejate käest küsida, kumb rohkem ilmas aitab, kas wale või tõde?"

Matuse aja pärast läks üks mees neist mööda.

Wanem wend kohe küsima: „Kuule külamees: Kumb aitab rohkem, kas wale või tõde?"

Külamees wasta: „Eks ja tea, et wale ja pettus walitsemas on!"

Wanem kohe nooremale ütleva: „Kos kuuled nüüd, et wale ja pettus peremees on. Mina olen find mõitnud. Sina pead oma rahakoti minule andma!"

Noorem wend ei tahtnud an a, aga wanem wend mõttis wägisi ära. Tahtis nooremat wenda enna siiski ära tappa. Noorem wend hakkas paluma. Wanem wend jä tõi küll noorema wenna elama, aga pistis ta filmad pääst wälja. Jättis noorema wenna kiwi otja istuma ja läks oma teed.

Noorem wend istus kiwi otjas ja kurtis oma wileiust. Ei teadnud pimedast pääst kuhutile miana.

Ühel päewal kuulis noorem wend kedagi säält mööda minewat. Hakkas paluma, et wõõras ta juurde tuleks.

Wõõras tuli pimedas juurde. Kohe küsima: „Mis sul tarwis?"

Pime wasta: „Anna minu filmadele rohtu!"

Wõõras jälle: „Rohtu ei ole mul anda, aga hädad nõuu mõin ma anda. Säh pane need wiisud jalga. Need wiisud find hallitale. Sääls peše filmi: Küll siis walu ära kaob!"

Pime pani wiisud jalga. Wiisud wiisivad pimedale hallikale. Sääal peši filmi. Tundis kohe, et walu wähenes.

Hallikalt tagasi jõudes andis pime wiisud tänades wõõra tätte.

Wõõras küsima: „Noh, kas walu jäi vähemaks?“

Pime wasta: „Jäi küll!“

Pime istus kiwi otsa ja wõõras läks oma teed. Mõne päewa pärast kuulis pime jälle, et keegi säält mööda läks. Pime kohe paluma, et wõõras ta juurde tuleks.

Wõõras tuli. Küsis sedamaid: „Mis sa tahad?“

Ma andsin ju su filmadele walu wasta rõhtu!“

Pime paluma: „Ma tahaksin, et mu filmad jälle näeksiwad!“

Wõõras jälle: „Säh, see need wiisud jalga. Need wiiswad sind teisele hallikale. Peše säält filmi! Küll siis hakkad nägema!“

Pime sidus wiisud jalga. Wiisud wiisivad teda hallikale. Hallika meega filmi pestes tundis pime, et weel magus hais juures oli. Warsti hakkasiwad filmad nägemagi. Wiisud wiisivad jälle kiwi juurde tagasi.

Kiwi juurde jõudes nägi pikusele halli wanamehe pita habemega, kiwi otsas istumat.

Wanamees warsti küsima: „Kas näed nüüd?“

Noormees wasta: „Jah, ma näen nüüd!“

Ütles ja langes tänades wanamehe kaela.

Wanamees ütles: „Mina olen sinu ristiisa. Tahtsin ristipojale ju ennegi hädad teha, aga mul polnud aega. Nüüd olid sa hädas ja ma mõisin sind aidata. Küll su täsi hakkab wiimaks hästi käima! Kas sa aga linnu teelt ostad?“

„Jah ostan!“ wastas noormees. „Seda õppisin wõõral maal!“

Vanamees wasta: „Noh, siis jää siia kiwi otša õhtuni istuma. Õhtu mine siia kase alla ja wiista sinna pilali. Sinna kase otša tuleb õõsetks palju lindusid magama. Kuula hoolega, mis nad räägiwad. See toob sulle õnne! Kui sa aga ruttu tahad kuhugile minna, siis seo need wiisud jalga. Need wiiwad sind sinna, kuhu soowid. Aga hoia, et neid keegi su käest ei warasta!”

Seda üteldes kadus hall mees nagu tina tuhka. Noormees ei saanud tänadagi. Istus õhtuni kiwi otšas. Heitis siis kase olla puhkama.

Pea tuli sinna mitmesugusid lindusid õomaja pidama. Linnud hakasiwad isekeskes rääkima:

Metfis ütles: „Eeda ei tea, mis mina tean!”

Teised küsima: „Noh, mis sa siis tead?”

Metfis wasta: „Waata, kuninga linnas on praegu suur wee puudus! Wett tunatse kauge maa päält. Saaks aga suur tamm maha raiutud ja juured maast ülesse wõetud siis oleks wett küll!”

„Sina aga ei tea, mis mina tean!” ütleb teder.

„Noh, mis sina siis tead?” küsisiwad teised.

Teder ütlema: „Mina tean kudas kuninga tütar termeks saab. Ta on ju mitu aastat haige. Kui ta kaela hommituse kaste weega hõerutakse, siis saab ta kohe termeks!”

„Eeda ei tea aga keegi seda, mis mina tean!” ütleb kaku.

„Mis siis?” küsisiwad teised.

Kaku wasta: „Waata, kuninga lossi ligidal on suur aed, kus enne palju põtru sees oli. Sest ajast aga kadusiwad põdrad ära, kui kuningas põdra sarwed lastis lossi seinale külge panna. Wõetakse põdra sarwed jäält ära, siis tulewad põdrad jälle tagasi!”

Noormees ootas, et linnud weel räägitsiwad. Aga ei rääkinud enam midagi. Paniwad pääd tiiva alla, jäiwad magama.

Noormees tõusis hommitu kase alt ülesse, sidus wiisud jalga ja ütles: „Kuninga linna!”

Wiisud wiisivad kohe kuninga linna. Linna ligi dal wõttis noormees wiisud jalast ja hakas jala linna minema. Linna saades läks kohe kuninga lossi tööd paluma. Wastati muud tööd ei ole kui wett kanda. Wett pead aga kauge maa päält kruusidega kandma!”

Hakkas meekandjaks. Linnast wälja jõudes sidus wiisud jalga. Läks lennates kaewule, kui keegi teda ei näinud. Nägi teda keegi aga, siis ei pannud ta wiista jalga.

Ühel päewal tuli mees jalgsi kaewult. Istus linna taha maha jalgu puhkama. Kuningas juhtus jäält mööda minema. Kuningas ütles: „Sinagi waene mees pead wee toomisega waewa nägema. Sa ometi ei ole suure waewaga toodud wesi selge!”

„Suur kuningas!” ütles noormees. „See waew jäeks kõit nägemata, kui paari meest lasetsid paar päewa tööd teha. Siis saab terwele linnale puhast wetti!”

Kuningas kohe küsima: „Kuidas pean ma seda tegema?”

Noormees ütles: „Lase suur tamm lossi õues maha raiuda ja juured maa seest wälja kaewata, siis saab wett küll!”

Kuningas wasta: „Kas see tõsi on, mis sa räägid? Ma lasen küll nii teha, aga kui jäält wett ei tule saab ju pää otjast ära raiutud!”

Noormees wasta: „Olgu nii!”

Kuningas lases kohe tamme maha raiuda ja juured maa seest wälja kaewata. Kohe hakkas wett maa seest wälja teema. Sai wett kõige linna rahwale küll.

Kuningas tänas ja ütles: „Et sa mulle ja mu rahwale nii palju hääd teinud, ei pruugi sa enam tööd teha. Tule mu lossi elama ja ole mu sõber!”

Noorel mehel nüüd hää elu. Glas ilma tööta kuninga juures.

Ühel päewal läts kuningas nooremehega sinna metsa, kus enne palju põtru oli. Kuningas istus kiwi otša maha ja ütles: „Kas tead sõber! Enne oli siin metsas palju põtru, aga nüüd on nad siit ligidaltgi kadunud!“

Noormees wasta: „Lase põdra sarwed lossi juurest maha wõtta, küll siis põdrad tagasi tulewad!“

Tagasi minnes lastis kuningas sarwed kohe maha wõtta. Ütles: „Sõber, kui põdrad siia tagasi tulewad saad esimesest põdrast kohe hääd praadi!“

Mõne aja pärast ütles kuningas: „Noh sõber, lähme vaatama, kas põdrad tagasi on!“

Metsa minnes tuli neile mitu põtra tee pääl wasta. Kuningas lastis mitu põtra maha ja saatis koju. Tagasi minnes ütles kuningas: „Tänasest päewast saadit oled sina surmani mu nõuuandja ja saad minu täiest kallist palka!“

Kodu lastis kuningas kohe põdra ära praadida ja kutlus nooremehe enefega sööma.

Seft saadit elas noormees kuninga lossis juure auu sees.

Ühel päewal oli kuningas wäga mures. Noormees küsima: „Mis sa muretsed, auus kuningas?“

Kuningas wasta: „Miks ei peaks ma muretsema! Mu tütar on ju mitu aastat haige ja ütsgi ei wõi teda terweks teha!“

Noormees wasta: „Mina teen ta terweks, kui ta minu hooleks annab!“

Kuningas oli wäga rõõmus. Ütles: „Kui sa ta terweks teed, saad sa ta enesele naieks ja pärid weel pääle minu surma mu riigi enesele!“

Teisel hommikul wiis noormees kuninga tütre hommitu wara rohuaeda, pani rohu pääle ja hõerus taela hommituse lastega.

Wähe aja pärast tuli kuningas sinna. Tütreläest kohe küsima: „Kas tunned ennast parema olewat?“

Tütar wasta: „Ma tunnen ennast küll parema olewat aga olen kangasti wäsinud!“

Kuningas oli seda kuuldes väga rõõmus.

Teisel hommikul wiis noormees kuninga tütrelähele rohugaeda ja hõerus taela jälle lastega. Kuninga tütar sai kohe termeks, tõusis püsti, hakkas kõndima. Langes nooremehe taela ja tänas termeks tegemise eest. Siis läksiwad mõlemad seltsis loosi poole tagasi.

Kui kuningas tütar nägi käimat, jooksis ta tütrelle rõõmu pärast wasta. Täna noortmeest filmameega tütrelle termeks tegemise eest.

Kuninga tütar hakkas noortmeest armastama. Palus teda isa käest enesele meheks. Kuningas oli seda kuuldes ütle mata rõõmus.

Wärsti peeti ütle mata toredad pulmad.

Uhel päewal ütles kuninga toapois, et üks mees kuninga loosi ees on ja tallid wõõramaa asju müüa pakub.

Kuninga wäimees läks vaatama. Tundis kohe ära, et see ta wend on. Ei ütelnud seda aga mitte. Küsis, mis wõõras soowib.

Wõõras pakkus tallid wõõramaa asju müüa, nõudis aga ütle mata tallist hinda. Ütles, et need wõõral maal nii ja nii palju maksawad.

Kuninga wäimees ütles: Kuule, sina tahad ilmas walega ja pettuslega elada. Need asjad ei ole nii tallid!“

Wõõras waidles aga wasta. Ütles: „Ma ei ole ialgi wale tanud!“

Kuninga wäimees küsima: „Kuule kas sa tunned mind?“

Wõõras wasta: „Suur herra, kuidas ma teid wõin tunda!“

Kuninga väimees jälle: „Mina olen sinu wend. Sina wõtsid mu waranduse ära ja pistsid mu filmad pääst wälja!”

Kui wõõras seda kuulis, langes ta põlwi ja palus wenna käest andeks.

Wend wasta: „Mina annan sulle kõik andeks, kui sa wale ja pettuse maha jätab!”

Wanem wend töötas wale ja pettuse maha jätta ja õigusega ilmas elada. Noorem wend kutsus wanema wenna lossi, andis teisele säääl hüüa ja juua.

Wanem wend hakkas pärima, kuidas noorem wend kuninga wäimeheks saanud. Noorem wend jutustas lugu. Näitas talle oma wiiskusi

Wanem wend paluma: „Anna need wiisud minule!”

Noorem wend andis.

Wanem wend seadis teisel hommiikul wiisud jalga. Ütles: „Wiige mind sinna kus wend linnu teelt kuulis!”

Wiisud hakkasiwad teda tuule kiirusel edasi wiima, aga ei sinna, waid hoopis teisale. Wiisud wiisiwad teda kõrge mäe pääle ja sääält alla sügawasse auku. Säääl leidis mehike surma.

Noormees sai aga pärast kuninga surma ise kuningaks.

7.

Ime-sõrmus.

Otto Hinzenberg, Tapalt.

Ühes sauna urtsitus elas naene oma pojaga. Poeg korjas külast takku ja linu, wiis koju emale. Ema letrats takkudest lõnga. Lõnga saatis pojaga linna müüa. Sinna läis pois lõngaga laua edasi, tagasi. Viimaks müüs pois lõnga ära, sai kats kopikat.

Kodu ema koe küsima: „Noh tulla pojukene, mis sa mulle linnast lõnga eest tõid?“

Pois wasta: „Wida ma siis tõin! Ainult kats kopikat sain!“

Ema aga: „Äsi seegi!“

Teisel päeval läks pois jälle lõnga müüma. Sai jälle kats kopikat. Koju tagasi tulles nägi tee ääres kats meest. Need tahtsiwad kassi ära puua.

Pois jäi kassi poomist vaatama. Teine mees filmas poisfi, küsis koe: „Noh pois, mis sa siin wahid? Kas tahad kassi ära osta mõi mis?“

Pois wasta: „Ostaksin küll, aga mul ei ole raha! Ainult kats kopikat on, aga mis sest saab!“

Mees ütlema: „Anna seegi siia!“

Andis kassi poisile, mõitis poisi kaks kopikat enesele.

Pois kaks kassiga koju. Ema küsima: „Koh pojake, mis sa täna lõnga eest linnast tõid?“

Pois vastas: „Kassi!“

Ema jälle: „Hää, et sellegi saime!“

Kolmandal päeval läks pois jälle linna. Sa jälle kaks kopikat. Tagasi tulles nägi mõhi koera poovat. Mehed poisile jälle ütlesid: „Koh pois, osta koer ära!“

Pois vastas: „Ostaksin küll, aga mul ei ole rohkem kui kaks kopikat. Ega te' selle eest koera ära ei anna!“

Mees ütlesid: „Anna kaks kopikat mulle, jaad koera enesele!“

Pois sai koera. Läks koeraga koju. Kodu ema küsima: „Koh pojake, mis sa täna linnast lõnga eest tõid?“

Pois vastas: „Koera!“

Ema jälle: „Hää, et sellegi saime!“

Tulnud neljas päev. Pois jälle linna lõnga müüma. Saanud niisama kaks kopikat. Tagasi tulles jälle endised mehed tee ääres. Poovad kulli ülesse. Pois ostis kaks kopika eest kulligi enesele.

Pärast seda läis pois veel mõnda korda linnas. Tõi iga korda kaks kopikat koju. Poovaid ei näinud ta aga enam tee ääres.

Toit hakkas viimaks poisil otsa saama. Kull loomi tarvis iga päev sööta.

Ühel päeval ütles kull poisile: „Lähme maailma enestele leiba teenima! Las' nõrgemad loomad koda olla! Mina istu mu selga! Kull ma sind edasi viin!“

Pois jättis emaga jumalaga ja istus kulli selga. Kull tõusis lendu. Lendas itka põhja poole. Lendas kolm ööd ja päeva ühte lugu. Kolmanda päeva õhtul jõudsid kaljusaarele. Sinna lastis kull poisiga

maha ja ütles: „Siin on minu isa kodu. Siia jään minagi elama!“

Poisß hakkas seda kuuldes nutma ja õhlama: „Kas pean ma siis siia saare pääle surema!“

Kull aga wasta: „Kull ma sind koju saadan. Tule enne ometi mu isa waatama!“

Läinud edasi, jõudnud kahe pääga ussi pesa juurde. „See on minu isa!“ ütelnud kull poisile. Uss pugunud maa sisse. Ussi saba otsa ümber olnud sõrmus. See jäänud maa pääle. Kull wõtnud sõrmusse, annud poisile ja ütelnud: „Kui sa selle sõrmusse sõrme paned, siis saad kõik mis soowid!“

Kull lennanud ära, jätnud poisil sinna. Poisß pistnud sõrmusse sõrme, heitnud magama. Hommikku ütelnud poisß: „Sõrmus, aita mind koju tagasi!“

Silmapiilguga olnud poisß kodu. Nüüd soowinud enesele kõikwõugu asjad: riided, töölad, raha ja muud, mis talle tarwis läinud. Läinud töölega ja hobustega linnas sõitmas.

Kuninga tütar näinud ainalt, kudas noormees mööda lossi ehist sõitnud. Poisß näinud ka kuninga tüdart. See olnud väga ilus. Pidanud nõuu, kudas kuninga tüdrega rääkida saaks. Tulnud sõrmus meelde. Soowinud, et kuninga tütar ta juurde tuleks. Kohe olnud kuninga tütar saäl.

Kuninga tütrele olnud poisß väga meele pärast. Lastnud enese poisiga paari laulatada ja jäänud poisil juurde elama.

See aga ei ole ime sõrmusse wäge sugugi tunnud. Korraga tulnud soldatid sisse ja wiinud kuninga tütre kõige sõrmusfega ära.

Kuningas kohtunud tütre kadumise pärast ära. Saatnud kohe soldatid otsima. Suure waewaga leid-

nud soldatid wiimaks kuninga tütre ülesse. Poiss annud oma sõrmusje just kuninga tütre sõrme.

Kuningas olnud tüdart nähes esiti väga rõõmus, wihasanud aga hirmus kui kuulnud, kus tütar seni olnud. Lastnud laewa walmis panna, wiinud tütre laewa ja saatnud tühjale mere saarele. Lastnud tütrele sinna maja ehitada ja jätnud tütre siis üsna üksi saarele.

Seni mõtles poiss ühte lugu kuninga tütre ja oma sõrmusje pääle. Ühel päewal tuli talle meelde, et ta koera ja kassi oli surmasti päästinud. „Eht wõiwad need mulle sõrmusje kätte muretseda!“ mõtles ta. Käskis koera ja kassi enesele sõrmust tagasi tooma minna.

Koer ja kass jooksiwad kohe otsima. Jõudsiwad randa. Wesi ees ei pääse enam edasi. Hakkasiwad üle mere ujuma. Ujusiwad tüli maad. Kass wäsis ära. Konis ometi koera kule ja puhkas säääl kuni koer ujus. Kui koer wäsis, renis ta kassi turjale.

Nii jõudsiwad nad wiimaks saarele ja lätsiwad kuninga tütre juurde. Kuninga tütar tundis kohe ära, et need ta mehe koer ja kass on, ei saanud aga aru, kudas need sinna saanud. Andis neile süüa ja juua ja pidas oma kambriis. Koer ja kass otsisiwad aga sõrmust. Saiwad aru, et see ühe karbi sees oli. Ei saanud aga sõrmust karbist kätte.

Korraga tuli kassile mõnus mõte. „Ets mina ole hiirte kuningas. Tarkis hiired appi kutsuda!“

Kass püüdis ühe hiire kinni ja andis sellele käsu, et see sada hiirt kottu kutsuks karpi ära lõhkuma. Ei need jõudnud ometi karpi läbi närida. Kass lastis tuhat hiirt tulla. Natuke aja oli sõrmus käes.

Üks hiir tahtis sõrmusjega oma teed minna, aga kass ahwardas kohe hiire sugu kolme päewaga ära kaotada. Hiired jätsiwad sõrmusje rahule ja lätsiwad oma teed.

Nüüd hakkasivad kass ja koer endist miisi ujudes tagasi minema, sõrmus kassi hammaste wahel. Tüll maad oli ujutud. Kass hambad wäsisiwad ära. Kass tahtis sõrmuse oma suust koera suhu anda, aga sõrmus sulpsatas merde ja wajus põhja.

Koer ja kass lohtusiwad ära. Kudas nüüd sõrmust kätte saada? Küll katsusiwad endid põhja lasta, aga meri oli sügaw, ei saanud.

Korraga nägi koer konna. Napsas konna kinni: Konn paluma, et koer lahti laseks. Koer wastu: „Kui mu käsku täidad, lasen su lahti; kui ei, häwitan su sugugi maa päält ära!“

Konn pärima: „Misjuguist käsku pean ma täitma?“

Koer wasta: „Meil kukkus kuld sõrmus wette. Too see meie kätte!“

Konn uuesti pärima: „Misjugune see sõrmus on!“

Kass ja koer seletanud, et sõrmus ümarguse rõnga sarnane olla.

Konn kohe: „Ah! Täna hommitu kukkus üks kollane Koo'si ratta wits meie proualese kaela. See wist oligi teie sõrmus!“

Läinud wee alla ja tulnud natuke aja pärast sõrmusega tagasi. Kass ja koer hoidnud nüüd sõrmust hoolega, et enam wette ei kukuks. Saanud wiimaks õnnelikult koju.

Pois olnud kodu suures punduses. Kõik wara lõppenud ju otsa. Ei ole teisel enam süüagi olnud. Kui häda õige suur olnud, jõudnud koer ja kass sõrmusega tagasi.

Pois kohe sõrmus sõrme. Nüüd jälle kõiki tüll, mis iganees tarwis. Runinga tütre oli pois seni aga üsna ära unustanud. Pois pidanud sõrmuse

iga päew sõrmeš ega ole tähelegi pannud, et sõr-
mus väga tüma kuluma olnud. Paari nädaliga
kulunud sõrmus nii ära, et enam kildugi järele ei
jäänud.

Seni aga sai poisš sõrmusse abiga warandusi
küllalt. Nõnda et surmani nagu suur herra mõis
elada.

8.

Rebase häätegu.

E. Wiedemann, Tuhalaast.

Üts poisifene jäi juba wara waejets lapsets. Kas, wis nagu puu metšas ilma mingisuguse õpetufeta ülesse. Gultus ühest kohast teisi ja toitis ennast kätte tööga. Ühel päewal, kui mõne paari paju koorrest wiistufid oli teinud ja linnas ära müünud, sai pois mõne kopika raha, ostis selle eest linnast leiba ja oli rõõmus nagu lind oksjal.

Linnast tagasi minnes jõudis pois suurde metša. Metšas tuli rebane poisile wastu ja palus enesele ka juutäie leiba. Ütles poisile: „Küll ma sulle seda hääd kätte tasun!”

Pois naeris seda lugu: „Mis hääd sinu-sugune mees ka mulle võib teha!”

Rebane wasta: „Ma tahan sulle hää rikka naese muretšeda!”

Ei pois taha uskuda, et rebane temale võib rikka naese muretšeda.

Rebane aga jooffis otsekohse kuninga juurde ja ütles, et teab ühe wäga osawa kütli, kes ilmašgi märkeist mööda ei lasse.

See jutt oli wäga kuninga meele pärast. Kuningas käskis ometi kütli enne proowi teha kui oma teenis.

tusesse mõtab. Esimeseks prooviks kästis 100 jäneft
linni püüda, aga elusalt ja siis oma aeda lahti lasta.

Reb ne jooksis kuninga juurest ära. Suhtus tee
pääl jäneselega kottu. Jänes küsima: „Kust sa tuled,
vana vennas?“

Rebane vastas: „Kuninga lossist!“

Jänes jälle: „Mis sääl kuulda?“

Rebane vastas: „Sääl on homme suur pidu!“

Jänes küsima: „Kudas mina ometi peaksin sinna
saama!“

Rebane kohe: „Sinust üksi pole midagi rõõmu.
Mine, kutsu veel 99 jäneft, tulge kõik üheskoos pidule,
siis on sääl lust!“

Jänes andis sedamaid seltsimeestele teada, mis
rebane rääkinud. Teised jäneseid olivad sellega nõuus.
Lätsivad kõik rebasega seltsis kuninga rohuaeda.

Rebane ise läks kohe kuninga juurde.

Kuningas küsima: „Kas jäneseid siin kõik?“

Rebane vastas: „Kõik siin!“

Kuningas jälle: „Noh, hää küll. Ma näen, et
su tütt tubli pois on. Aga enne kui ma ta enesele
kütiks võtan, toogu ta mulle homseks 200 hunti jüa.
Siis teeme kaupa!“

Rebane jooksis jälle metsa. Sai hundiga kottu.

Hunt küsima: „Kust sa tuled, armas reinuwader?“

Rebane vastas: „Kuninga lossist?“

Hunt uuesti küsima: „Mis sääl kuulda on?“

Rebane vastas: „Sääl on suur pidu!“

Hunt küsima: „Kudas mina ometi sinna peaksin
saama?“

Rebane jälle: „Sinust üksi ei ole midagi kasu.
Kogu oma sõpru 199 kottu ja tulge kõik üheskoos
sinna, siis on meil rõõmus elada!“

Hunt jooksis metjas ringi ja kogus 199 seltsi-
meest kottu. Siis lätsivad kõik üheskoos kuninga
juurde.

Rebane ruttas kohe kuningale teada andma, et 200 hunti aias on.

„Hää küll!“ ütles kuningas. „Aga ma lasen poisil veel ühte proovi teha. Kui ta selle hästi ära teeb, siis sobitame kaupa! Kui ta mulle homseks 300 karu elusalt siia toob, siis annan ma talle oma tütre naeseks!“

Rebane läks jälle metsa. Suhtus karuga kottu.

Karu küsima: „Kust sa tuled armas reinuwader?“

Rebane wasta: „Kuninga lossist!“

Karu edasi: „Mis uudist sääl kuulda?“

Rebane jälle: „Sääl hakatakse suurt pidu pidama!“

Karu ütlemas: „Kudas ometi minagi peatfin sinna jaama!“

Rebane wasta: „Sinust üfsi ei ole midagi kasu. Mine anna oma seltsimeestele seda ka teada ja kogu neid 299 kottu. Siis on meil sääl rõõmus elada!“

Karu kogus 299 seltsimeest kottu ja läks nendega seltsis kuninga rahuaeda. Rebane ruttas kuningale teada andma, et karud juba sääl.

Nüüd ei aidanud kuningal enam mingi asi kui pidi oma tütre noorele mehele naeseks lubama, ilma et ise noort meest filmaga oleks näinud.

Kuningas kästis tubli tüti kohe enese juurde tuua.

Nüüd oli rebane hädas. Noorel mehel ei olnud puhtaid riideid selga panna. Märudega ei tohtinud noormees oma pruuti vaatama minna.

Rebane leidis hääd nõuu. Rebane ütlemas: „Lähme linna!“

Läksiwad linna, otseskohe suurde riide poodi. Kaupmehed nägimad rebase. Hakkasiwad rebast taga ajama. Poiss sai poest hääd riided, pani selga, läks metsa rebase juurde. Rebane oli ju kaupmeeste eest enne metsa jooksnud.

Rebane waatas riideid. Urmas ometi, et need kuninga wäimehe wäärilised ega kuninga tütre meele pärast ei ole.

Rebane mõtles ometi kawala tüli wälja. Jättis noore mehe tee pääle maha ja läks ise kuninga juurde. Hakkab kuningale õnnetust kaebama, et see pääl tulles ühe kraawi sild katki läinud ja kuninga tütre peigmees oma riided wäga ära määrinud. Wäimees kartis seda wiisi kuninga ette tulla.

Kuningas andis jeda kuuldes wäimehe jaoks kohe uued riided ja kästis rebast neid kohe peigmehe kätte wiia.

Rebane wõttis tänades riided wasta ja wiis kuninga wäimehe kätte. See pani riided selga ja läks siis rebasega jeltsis kuninga juurde. Neid wiidi kohe juurde laali. Sääl ootas kuningas neid oma wõõrastega. Ka kuninga tütar oli jään. See igatses siidamest peigmeest näha saada.

Kuninga tütre peigmees astus sisse oli aga hulka wõõraid ja toredat prunni nähes nii kohmetanud, et ei teadnud, mis teha. Hakkas oma riideid wahtima ja näppima.

Kuninga tütar pani wäga imels, et peigmees nii kohmetanud oli. Küsis rebase käest: „Miks peigmees neid riideid wahib ja näpib, nagu ei oleks ta neid enne näinudgi?“

Rebane wastas: „Teie peigmees kardab, et need riided ta mudased on, nagu ta oma riided. Sellepärast ta neid waatab ja katsub!“

Kui ta noormees kohmetanud oli kuninga tojas, sai ta kuninga tütre ometi enesele naeseks. Peeti pulmad, mis mitu nädalit kestiswad.

Kui pulmad wiimaks lõppesiwad, pidi noormees kuninga tütre kodu wiima. Aga kuhu wiia, kui kuninga wäimehel kodu ei olegi, ei lofsi ega sauna. Ütelda aga wäimees ei julgenud, et ta waene nagu fant on.

Rebane leidis hääd nõuu. Sääal ligidal metsas oli üks suur uhke loss, kus kolme pääga suur madu sees elas. Rebane läks madu vaatama. Ütles teisele: „Kuningas tuleb hirmus suure sõjawäega seda lossi ära võitma.“

Madu uskus seda, mis kaval rebane rääkis. Puges koe sinna ligidale suure tamme sisse peitu.

Rebane läks kuninga juurde: Ütles: „Me olime kõik toredasti noore paari vastuvõtmiseks valmistanud. Seni aga kui pulme pidasime, tulnud suur madu ja hävitanud kõik ära!“

Kuningas sai selle üle väga vihaseks. Lastis viiskümme suurtükki tuua ja suure tamme pihuks ja põrmuks lasta. Kuulid purustasivad tamme, tapasivad ka hirmja mao.

Seda viisi sai maene pois esiteks kuninga väimeheks ja pärast suure lossi peremeheks rebase kavaluse läbi.

Kuninga tütar elas maele poisiga väga õnneliku elu. Kui nad veel ära ei ole surnud, siis elavad nad praegugi veel alles oma lossis.

9.

Salafirjaga lind.

D. Hingenberg, Tapalt.

Ühel mõisnikul olnud kott, kes väga osaw olnud lindusid lastma. Iga kord tulnud jahi päält suure saagiga koju.

Korra saatnud mõisnik koka jälle metša lindusid tooma. Kott läinud. Näinud ja waadanud, aga pole teisel jahi õnne olnud. Mõne linnu ikka näinud ka, aga need olnud nii arad, et pole ligi lastnudgi.

Juba jõudnud õhtu kätte. Kott hakanud siunates koju poole minema. Näinud kocraga wäitse kullakarwa linnu puu otsa lendawat. Kott pole esiteks lindu palju tähelegi pannud. Kui aga lind ta järele lennanud, saanud koka meel pahaseks. Kott pannud püüsi palge, lastnud linnu maha. Tahtnud esiti tüüja palja sinna samasse jätta. Näinud aga, et lind väga ilus kullakarwaline olnud. Võtnud sellepärast linnu kaasa.

Koju saades rääkinud kott mõisnikule oma õnnetust, et täna ei ole lindusid saanud. Annud siis selle kullakarwa linnu mõisniku kätte. Mõisnik waadanud näinud: linnul tiiva all liha sees kiri. Hakkab seda uurima. Leiab niisuguse kirjutuse: „Kes mu parema tiiva jõõb, saab kuningaks, kes pahema, saab würstiks!“

Mõisnikul seda lugedes hää meel. Annab kokane koka käsu kätte lindu praadida. Keelab aga koka kangesti ära linnu liha maitsemast.

Kott praadinud linnu ära, et jõõma-aeg weel täes ei olnud, pannud kott linnu seni kappi.

Kota pojad tulnud koolist koju. Poistel tõhud tühjad. Poisid ühe kapi kallale vaatama, kas jää midagi juhupistet ei ole. Waadanud: üks üsna wäike linn olnud jää.

Wanem wend ütelnud nooremale: „Waata, isa ongi selle meie tarwis küpsetanud!“

Wõtnud noa, lõiganud linnu pooleks, parema poole enesele, pahema poole wennale.

Kott tulnud alles siis kooki, kui poistel ju wiimased suutäied suus olnud. Ehmatanud väga ära, kui näinud, et poisid herra prae ära jõõnud. Mis nüüd hääks nõuaks? Kott wõtnud kohe püssi, läinud õue. Warblase parw lennanud õue pääl. Kott paugutanud nende sekka. Mitu tütti jäänud kohe siratile.

Kott wõtnud ühe warblase, kikkunud süled seljast ära, hakanud praadima. Saanud parajalt praetud, kui herra warblast nõudnud. Kott wiinud warblase herra kätte.

Herra saatnud koka minema ja kutsunud omad pojad enese juurde. Käärinud poegadele, et need kuniwats ja würestits saawad, kes seda linnu jõõwad. Lõiganud selle pääle warblase pooleks, nii et teine tiiw teise poole külge jäänud, ja annud parma poole wanemale, pahema poole nooremale pojale. Pole sugugi aru saanud, et endise linnu asemel warblane lauale toodud.

Koka pojad jõudnud koolis imefärmesti edasi. Wõisniku pojad aga pole midagi wiitsinud õppida. Nõnda läinud mitu aastat mööda. Wõisnikul jää ud linnu wahetamine itka teadmataks.

Kuningal olnud imeilus tütar. Sel tütrele olnud ometi isearalikud wiisid. Tal käinud väga palju kosilasi, aga ta ei wõtnud neist kedagi wasta. Kuninga tütar

nõudnud, et ta peigmees hästi osaw mees peab olema. Lastnud targa eide enesele iseäraliku tüünla teha.

Kuninga tütar nõudnud iga peigmehe käest, et peigmees tüünla nii ära puhub, et taht pärast puhumist enam ei suitse. Küll käinud palju kofilasi tüünalt puhumas. Igaüks lootnud oma õnne pääle. Aga tee mis tahad, tüünal suitseb ikka edasi.

Ühel päewal läinud mõisniku poeg ja ka kofa poeg õnne katsuma. Nooremad wennad jäänud koju.

Kuninga kofas seisnud suur hull puhujaid. Kõik käinud korra järele tüünalt puhumas. Kofa poeg pani tähele, kuidas teised puhusiwad. Nägi: kes tüünla äristi pauhti! ära puhus, sel suitstes taht weel tüki aega järele. Kes aga pikkamisi kustutasiwad, neil suitstes taht palju wähem.

Kord tuli mõisniku poja kätte. Mõisniku poeg läks julgesti tüünla juurde. Puhus, tuli kustus, aga taht suitstes edasi.

Küüd läks kofa poeg. Mõisnikulud waatafiwad naerdes ta pääle. Tahtfiwad nagu ütelda: „Mis niisugune hilpharakas tahab?“

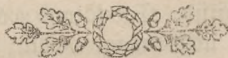
Kofa poeg ei pannud seda tähelegi. Astus julgesti tüünla juurde. Puhus esitaks pikkamisi, siis ikka kõwemini, kõwemini kuni tuli kustus. Mitte suitsta märkigi ei tõusnud tahist.

Kuninga tütar langes kofe kofa pojale laela. Ütles: „Sina ütsti ostasid seda teha, mis teised ei ostanud! Sina pead minule meheks saama!“

Seda wiisi sai kofa wanem poeg kuninga wäimeheks ja pärast kuninga surma kuningaks. Wenna tõstis kuninga wäimees würstiks.

Nii läks linnu kuulutus täide.

J. Reublan suust.

10.

Runinga tütar tallipoisiks.

R. Kunst, Amblast.

Kord elanud üks häa südamega kuningas oma prouaga ja ainja tütreaga hääd elu. Korraga oga tulnud surm kuninga majasse külaliselt ja wiinud kuninga proua hauda. Kuningas kurvastanud väga oma abikaasa surma üle. Tütar elanud päewa ema tubades, öösel aga käinud ema haua nutmas.

Rahe aasta pärast läinud kuningas uuesti kotsja ja toonud enesele uue proua koju. Wõõras ema olnud aga wõõra tütre wasta väga tige ja kuri. Pannud teist juwel rohuaiast rohtu kikkuma ja talwe lõnga kettama. Wõõras tütar teinud kõik ilma nurisemata, aga wõõras ema peksnud teda ometi mitu korda.

Päew päewalt läinud wõõras ema kurjemaks. Ühel öösel pidanud wõõras tütar ema haua nõuu isamajast ära põgeneda. Läinud kestkõrse oma ema tuppa, pannud enesele paremad riided ümber, pistnud ema kuldehted ja kallid kivid lotti ja hakanud minema.

Kolmepäewase teekäimise järele jõudnud kuningas tütar teise kuninga linna. Sinna saades müünud ta oma kallid ehted ära ja ostnud enesele meesterahwa riided. Pääle selle lastnud juuksed lühikeseks lõigata.

Teisel päewal pannud kuningas tütar enesele meeste-
rahwa riided selga ja hakanud teenistust otsima. Kusa-
gile ei tahtud teda aga wõtta, sest et ta teha poolest
väga nõrk näitas olevat.

Viimaks läinud kuninga tallmeisteri juurde ennast tallipoisiks kauplema. Tallmeister võtnudgi kuninga tütre oma teenistusse.

Kuninga loosi juures oli järw ja järwes suur kiwi. Kiwi otsas istunud iga neljapäewa õhtu ilus neiu, laulnud ja filitarud juuksid. Kuningas tahtnud seda neiu ligemalt näha saada, aga iga korra, kui kuningas paadiga kiwi poole sõudnud, hüpanud neiu kiwi otsast wette ja kadunud sinna.

Kuningas kutsunud kõik nõuuandjad kottu ja küsinud neilt, kudas näkineiu tätte wõiks saada. Aga keegi ei teadnud nõuu anda.

Viimaks lastnud kuningas kõigile kuulutada: „Kes mulle nõuu teab anda, kudas näkineiu tätte saada, saab poole kuningriiki enesele!“

Ka kuninga tallmeister oma poistega pidanud nõuu, kudas neiu tätte saada, aga ei leidnud mingisugust nõuu.

Ühel õhtul läinud kuninga tütrest tallipois sinna järwe äärde. Korraga tulnud üks pika habemega hall wanamees kuninga tütre juurde ja ütelnud: „Plus kuninga tütar tallipoisi ametis, miks sa muretsed?“

Tallipois wastas: „Ma muretsen, kudas seda neiu tätte saada, kes siin pesemas käib!“

Wanamees koke ütlema: „See ei ole näkineiu, waid kuninga tütar nagu sinagi.“ Kuri wõõras ema kuusas teda taga ja lastis teda wesiueitsiks moonnada. Ta ei saa teiste inimestega rääkida, ehk ta seda küll tahaks. Niisi elukoht on siin kiwi all wesiema juures. Muul ajal ei saa ta jäält wälja kui iga neljapäew. Kui inimesed ta ligi lähewad, tõmbab wesiema teda nagu nägemata kätega tagasi. Sind tahan ma õpetada, kudas sa selle tütarlapse wõid tätte saada. Minul on temast hale meel. Kuula siis hoollega, mis ma õpetan: Täna kolmekümne päewa pärast läheb wesiema oma tütardega siit ära õe pidule. Siis on

lõige parajam aeg seda kuninga tütar ära päästa. Ütle aga kuningale, et ta laseb kullast pesuwanni walmistada ja sellele klaasist wahe wahele teha. Teine poole kalla magusat wiina, teine poole aga pane mett. Siis wii wann sinna kiwi otsa. Wanni kõrwale pane hõbepeegel ja kuldhamm ja siidi rätik. Enesela wõta siidist nõör ja oota järwe kaldal, kuni kuninga tütar sinna kiwi otsa ennaft pesema läheb. Siis mine paadiga kiwi juurde, seo kuninga tütar nõoriga kinni ja wii kuninga kätte!"

Tallipois tänanud halli wanameest hää nõuu eest ja hakanud koju poole minema. Hommiku räätinud tallmeisterile, kudas näkineit kinni jaab püüda. Sest ei lausunud aga sõnagi, et hall wanamees teda õpetanud.

Tallmeister saatnud tallipoisi kuninga juurde. Tallipois räätinud kuningale oma nõuu ja palunud, et kuningas talle kuldse wanni, hammi ja peegli annaks.

Kuningas ütelnud: „Need asjad lasen ma sulle anda. Aga kui sa näkineit jäält ära ei too, siis lasen ma su pää otsast ära raiuda!"

Seatud ajal wiinud tallipois asjad kiwi otsa ja jätnud sinna. Ise aga läinud kaldale neit ootama. waadanud wanni, hammi ja peeglit. Hakanud wannis filmi pesema ja wahtinud ise peeglisse. Wõtnud wahel wiina, wahel mett ja waadanud jälle peeglisse.

Seni sõitnud tallipois paadiga kiwi äärde, wõtnud siidi nõöri ja sidunud neitsi käed kinni. Sidumise ajal naernud aga neitsi ja waadanud siduja otsa. Kohe wiinud tallipois oma wangi kuninga juurde. Sinna jõudes naeratanud jälle lõidetud neiu.

Kuningas tänanud tallipoissi ja kinkinud temale hulga raha. Tallipois läinud oma teed ja jätnud neiu kuninga juurde.

Kuningas päästnud täed lahti ja hakanud neinga rääkima, aga neiu ei wastanud sõnagi. Waadanud

kurwalt kuninga otja. Kuningas pakkunud süüa, aga neiu ei söönud. Viimaks kutsunud kuningas tallipoisi enese juurde ja küsinud nõuu, kuidas neitut rääkima saaks.

Tallipois läinud õhtu järwe äärde. Tahtnud jääle halli wanamehega kottu saada. Aga ei wanameest näha kusagilgi. Kolmanda päewa õhtul tulnud wanamees ometi tallipoisi wasta ja ütelnud: „Mis ja muretsed kinga tütar tallipoisi ametis!“

Tallipois wasta: „Ma muretsen sellepärast, kuidas teda neitut rääkima saaksin!“

Wanamees ütles: „See on üsna hõlpus! Säh, siin on hane julg. Tõmma sellega kolm korda üle neitsi suu ja lase enesele kolm keppi teha, üks puust, teine hõbedast, kolmas kullast. Nende kolme keppiga löö teda, igaüheda üks kord ja küsi temalt, miks ta naeris, kui teda kinga juurde wiisid!“

Tallipois tänanud wanameest hää õpetuse eest. Palunud selle pääle kinga käest kolm keppi ja läinud kuningaga seltsis neiu juurde. Söönud teist puu keppiga ja küsinud: „Miks ja naersid, kui ma sind siinwi pääl sidusin?“

Neiu wasta: „Ma naersin, et teine naesterahwas lööb teist!“

Tallipois kahwatanud lumi-walget. Ei taotanud siiski julgust. Söönud neitut hõbekeppiga ja küsinud: „Miks ja naersid, kui me kinga juurde läksime?“

Neiu wasta: „Ma naersin, et kuningas istub toas mures ja proua on aias rõõmus!“

Tallipois löönud neitut kolmat korda ja küsinud: „Miks naersid, kui kuningas sind nägi?“

Neiu wasta: „Ma naersin, et kuningas mind näkineiu arwas olewat!“

Selle pääle langenud neiu tallipoisi kaela ja tänanud teda ärapäastmise eest nõiduse wäest.

Kuningas jätnud neiu sinna ja läinud aeda prouat otsima. Leidnud proua teeldud rõõmu pidamast.

Wihaстанud selle üle nii, et proua paati pannud ja laugele merele saatnud.

Pärast küsinud kuningas tallipoisi käest, kas tallipois tõesti naesterahwas olla. Tallipois rääkinud kuningale lugu üles ja ütelnud, et ta kuninga tütar olla.

Kuningas lasnud mõlemale uhted riided walmistada ja annud neile mitu tuba oma lošsis elulorteri. Kõik imestanud, et tallipoisist korraga nii tore neiu saanud. Wiimaks losinud kuningas endise tallipoisi enesele abikaasaks.

Ka endine nätimein saanud ühele kuninga pojale abikaasaks.

11.

Kuld juustega pois.

A. Kivi, Hõbedalt.

Ühel emal olnud kaks last: poeg ja tütar. Poeg olnud kuldjuustega ja muidu ka väga ilusa näomoeaga. Ema kartnud alati, et keegi mõõras ta poja ära rööwib; sellepärast ei ole lastnud ta poisfi jalagagi toast wälja.

Ema käinud tütreaga iga päew metsas marju korjamas ja linna müüa wiimas.

Ühel päewal palunud poeg emalt luba, õega kahekefi metsa marjule minna. Ei ema ole tahtnud lubada. Suurte palwete pääle annud ta aga wiimaks järele.

Poeg ja tütar läinudgi metsa. Ohtul toodud palju rohkem raha kodu, kui iialgi enne.

Teisel päewal palunud pois jälle emalt luba metsa minna. Ema lubanud palju hõlpsamini. Poeg ja tütar läinud jällegi kahekefi metsa marjule.

Keskpäewa ajal tulnud korraga üks mõõras poisfi juurde. See olnud kuriwam. Kuriwaim poisfi meelitama:

„Noh, ristipoeg, tule mind ka waatama!“

„Mis? Kas sa minu ristiiä oled? Ei ma usu, ema pole sinust mulle iialgi midagi kõnelenud,“ ütelnud pois.

„Miks sa siis ei usu? Ema teab ju selgesti, et ma su ristiiä olen. Tule mind nüüd ka waatama!“ ütelnud kuriwaim.

Poisjs wasta :

„Kui ja mu ristiiša tõesti oled, siis ma sind küll waatama tulen. Aga lähme enne minu ema juurde wõõrats. Küll siis lähme sinu kodu !“

„Ei, tule enne minu kodu ! Siis lähme sinu emat ka waatama !“ ütelnud kuriwaim.

Poisjs heitnud sellega wiimaks nõuusse. Ristiiša lubanud ta kodu kärneriks õpetada. Wõtnud poisji kufile ja läinudgi. Ode läinud kodu ja rääkinud jeda lugu emale. Ema oodanud poega, ei tule, ei tule. Hakanud wiimaks taga otsima. Ei ole leidnud, ega olegi leidnud.

Kuriwaim wiinud poisji oma kodu. Annud kõik wõtmed tema hoolde. Kõik kambriid lubanud poisjil läbi käia, ühte aga mitte. Ütelnud :

„Kui ja sinna lähed, siis pead surema !“

Poisjs ei ole ka läinudgi ära teelatud kambriisse.

Põrgus elades jaanud poisjs ju 17 - aastaseks. Wõtelnud ühel päewal, kui wana põrgulisti kodus pole olnud :

„Mis ? Lähem ometi kord ka salakambriisse ! Ega ma jääl midagi katsu, ega wõta, ma aga waatan. Olen ju mitu hääd aastat siin elanud, nüüd wõiksin ma ju ka sinna kambriisse minna. Päälegi ei ole pere-meest praegu kodus !“

Wõtnud wõtme ja awanud salakambri uksi. Waewalt oli ta jeda jõudnud, kui kambrist kolm tuid wälja lennanud. Nüüd poisjil kere hirmu täis, et : „täna õhtu mul elu küünal kustub !“

Kui põrguline kodu tulnud, läinud kohe salakambriisse. Näinud, et kolm tuid wälja lennanud. Need kolm tuid olnud aga kolm kuninga tütar, kes põrgulise juures wangis olnud.

Wanapagan hakanud kohe poisjiga taplema. Lubanud ära tappa. Poisjs palunud weel elusse jätta ja nime.

tanud teda armsaks ristiisaks. Viimaks annud wana-poiss järele ja ütelnud :

„Seeford kingin sulle elu. Kui sa aga veel teineford sinna lähed, siis ei aila su kõige suuremad palwed ka midagi!“ —

Poisil saanud juba wiimasest juhtumisest kolm aastat põrgus olla. Mõtelnud jälle :

„Küüd tarwis õige jälle sinna salalambriše waadata!“

Mõtnud mõtme ja awanud salalambri ukse. Kolm tuid lennanud jälle wälja. Ei poisil enam asu kusa-gil, hirm nahas, et surm ligi. Koninud puu otša mööda üle põrgu müüri. Jooksnud siis tuhat tulist minema. Leidnud torraga oma ees kolm kalewi lappi : üks punane, teine roheline, kolmas sinine. Poiss mõtnud lapid maast ära. Waadanud wähe ja mõtelnud :

„Sinisest ja rohelisest saab pükki lapid ; punane on näotu, selle wistan maha!“

Wistanudgi. Silmapill olnud juur wägi ümber poisi. Poiss ise wäe päämehe riides. Hult rüütlid ja mooselantidid olnud wäes. Kõik punases mundris. Poiss saab imestusega kalewilappide wäärtusest aru. Mõtab lapi maast ära — kõik kadunud. Poiss jälle üksi. Märganud hulka aega, kuni wiimaks ühte kuninga linna saanud. Ta kaubelnud enese kuninga kärneriks.

Kuningal olnud kolm tütar. Igal ühel neist olnud peigmehe.

Kord tulnud kõik peigmehe kuninga juurde. Poiss olnud parajasti rohuaia. Wisanud oma ette roheline kalewi lapi maha. Silmapill olnud ta ümber roheline wägi. Kuninga kõige noorem tütar juhtunud seda nägema. Imestanud, et niisugune kärneri poiss seda mõib.

Kui poiss lapi maast ära mõtnud ja kõik wägi kadunud olnud, läinud kuninga noorem tütar tema juurde. Küsinud, kudas poiss seda korda saatnud.

Aga ei poiss tea kellestgi. Waidleb wasta, et tema pole midagi näinud. Wiimaks aga seletab asjaloo ära.

Kuninga kõige noorem tütar hakanud kärneripoissi armastama. Igatord, kui wana peigmees sinna tulnud, teinud ta enese haigeks ja läinud salaja kärneri poissi juurde. Peigmees jäänud wiimaks üsna kurwaks, et pruut alati haige. Wanemad saanud aru, et tütar wigurit teeb. Tahtnud sundida tütart peigmeest wasta wõtta. Tütar aga ütelnud, et ta ei temale, ei ka kellelegile muule mehele ei minna. Isa ütelnud:

„Kui sa tahad eluaeg üksi olla, siis lahtu ka meist! Ma kustutan su nime omaist raamatust, nagu ei oleks sind enam olemasgi.“ Isa kihutanud tütre minema.

Tütrel esimene asi — kärneripoissi juurde. Kärneripoiss wiskab sinise lapi maha — silmapill sinine wägi nende ümber. Tema ja kuninga tütar kahekesti wäe keskelt hobuste seljas. Läinud niimoodi hult maad edasi. Rapp tulnud nendega seltsis maas edasi.

Poiss wisanud punase lapi ka maha. Silmapill olnud nende ümber punane linn. Wäe pannud poiss linna elama, ise läinud kuniga tütreaga kõige toredamasse lossi.

Hakanud waenuwanter weerema. Wõõras kuningas tulnud kuninga tütre isa wasta sõdima. Wõit langenud wõõra kuninga poole.

Poiss wisanud koi lapid maha ja läinud oma wäega wõõra wäe wasta. Wõõras wägi nagu kadunud tema wäe eest ära. Wõit jäänud kuninga tütre isale.

Kuningas saanud aga aru, et wõitja tema endine kärneripoiss olnud, kes tema tütreaga seltsis ära kadunud. Kuningas wõtnud nõuaks, kärneripoissi taga otsida.

Endine kärneripoiss läinud kodu, pannud mõõga laua pääle ja ütelnud kuninga tütrele:

„Kui keegi mind enne kolme päewa äratama tuleb, siis võtan selle mõõga siit laua päält ja löön selle inimese pää maha!“ Sse heitnud magama:

Runingas leidnud kärneripoisi linnast suure otsimise pääle ülesse. Smestanud, et kärneripoisil linn veel ilusam kui temal. Tahtnud kärneripoisiga kohe totku saada. Tütar aga teelanud ja ütelnud, et enne kolme päewa teda ülesse äratada ei tohi. Runingas pole aga kannatanud, waid läinud, äratanud poisi ülesse. Pois karanud üles ja kahmanud mõõga järele. Runingas aga langenud talle kaela. Pois pole talle siis enam midagi teinud.

Runingas tänanud teda, et ta mõõra wäe ära wõitnud. Lubanudgi siis poisile tänu täheks oma tütre jäädawaks abikaasaks. Ta võtnud oma tütre jälle wasta ja nimetanud teda „omaks tütreks.“

Warsti olnud uhked pulmad. Kõik kuninga suguwõsa olnud sääl pulmas. Pääle pulma nimetatud endine kärneripois riigi troonipärijaks.

A. Weemann'i suust Gasperelt.

12.

Hansust poeg ja walge härg.

Ühel mehel surnud korra naene ära. Jäänud veel naisest üks walge härg ja poeg Hans järele. Hans toitnud walget härga alati suure hoole ja armastusega.

Mees tahtnud omale teist naist saada. Aga kuida saada niisamajugust naist, kui esimene oli? Nõuu mehel warsti käes. Teinud kingad. Läänud siis turule, et sellele kingad parajad, selle kosib omale.

See pääl tulnud talle ilus noesterahwas wasta. See katsunud kingi — kingad wäiksed. Naene läinud teest kõrwale ja raiunud jalgade küljest 3 tündrit liha ära (sest ta oli kuriwaim). Siis läinud uuesti mehele wasta. Katsunud kingasid — veel wäiksed. Läänud teest kõrwale ja raiunud teine 3 tündrit liha jalgade küljest maha. Tulnud siis jälle mehele wasta. Katsunud kingi — kingad parajad. Kohe mees teinud kosjakaubad ära ja wiinud naese koju.

Naene aga hakanud Hanssu wihtama. Tahtnud teijest lahti saada.

Korra ütelnud naene mehele, et ta jalad mädaneda. Kästinud meest targa juurde abi paluma minna. Mees läinud. Naene läinud aga salaja teist kaudu enne meest targa juurde ja ütelnud:

"Kui minu mees siia tuleb ja minu jalgadele abi palub, siis kosta: „sul on kodu Hansust poeg ja walge härg. Tapa Hans ära ja kasta selle werrega oma naese jalgu. Siis saavad need terweks!" Ise puttanud jälle koju tagasi.

Mees tulnud targa juurde. Tark küsima: „Mis tarwis?"

Mees seletanud ära, et naese jalad mädanewad. Palunud abi.

Tark wasta:

"Sul on kodus Hansust poeg ja walge härg. Tapa Hans ära ja kasta selle werrega naese jalgasid, siis saavad need terweks."

Mehel kahju Hansust, enam kahju naese jalgadest. Lähleb kodu, naene pärima:

"Mis tark õpetas?"

Mees wasta:

"Tark käskis walge härja ära tappa ja selle werrega sinu jalgasid kasta: siis saada need terweks."

Naene ühendama:

"Ega ta nõnda ütelnud? Ta käskis Hansu ära tappa ja tema werrega minu jalgasid kasta!" Ta naine käskinud aga ruttu Hansu ära tappa. Mees ütelnud, et: „lähme weel enne tapmist sauna, siis saavad jalad sooja." Läänudgi.

Hans wiinud walgele härjale juua. Härg pole joonud, waid õhanud raskesti. Hans mõtelnud, et ämber polnud puhas. Wiib selle joo ära ja toob teise. Härg pole weelgi joonud, waid õhanud weel raskesti. Hansul tulnud paha meel, wisanud wee ämbriks härjale wasta nagu ja ütelnud: „Mis sul on, et sa täna õhtu ei joo?"

Selle pääle hakanud härg rääkima:

"Oh Hansuke! Peatfid sa seda teadma, mis ma tean, ei sa mulle wett wasta nagu wiiskats! Sa annafid mulle ennem hää kõhutäie süüa! Sind tahetakse

täna ära tappa. Pime on käes, nüüd pane ruttu walmis, et põgenema saame. Mine, pane oma asemele haokubu ja päetsi niie tera, tekk laota pääle; leede wala ämbri täis wett. Siis wõta kruusiga tist wett ja paberiga üks tamme laast ja üks liiwa tera kaasa. Aga kõik jeda tee ruttu, et ennem põgenema saaksime!"

Hans läinud, teinud nii, tudas härg õpetanud. Tulnud warsti tagasi. Istunud härja selga ja läinud minema.

Mees ja naene tulnud õhtu pimedas saunast ära.

Naesel püss Hansu tapmise tarwis käes. Wana-mees hakkab leest tuld sorima, aga ei leia, tuli kõik ära kustunud. Kust wõis leida, kui Hans wett leede wis-tas. — Ei naesel ole kannatust; kuna mees ilka leest tuld sorib, pistab naene juba pussiga sängi Hansu kaela kohta. Ise karjub:

"Too were pütti! too were pütti!"

Ei mees aga leia pimedas kusahilt pütti. Naene lööb hammastest tuld, et werepütti otjida. Näeb aga, et Hansu woodis ei olegi, waid haokubu ja niie tera. Ütleb:

"Nüüd nad on mõlemad läinud! Kõik selle walge härja töö!"

Mees kui näinud, et naene hammastest tuld löönud, ehmatanud ja kustunud mõistuseta maha. Sinna ta ka jäänud, kuna naene Hansu walget härja taga läinud otjima.

Hans ja härg läinud aga edasi. Härg käskinud Hansu tagasi waadata. Hans waadanud ja näinud musta kogu. Härg käskinud tamme laasta maha wisata. Hans wisanud. Silmapilk olnud nende taga suur tamme mets. Tagaajaja Hansu wõõras ema kat-sunud metstast läbi minna — ei saa. Ütleb:

"Mul on kodus wenna ja tädipoegi küll, kes aitawad metsa raiuda." Läinud tagasi ja tulnud hulga

põrgulistega. Need raiunud metsa maha. Wõõras ema pääsenud jälle edasi :

Härg täskinud jälle Hansju tagasi waadata. Hans waadanud ja näinud jälle musta fogu ligidal. Härg täskinud Hansju liiwa tera maha wisata. Hans wisanudgi. Silmapill olnud nende taga kõrge mägi.

Hansju wõõras ema kaewanud põrgulistega mäe läbi ja tulnud edasi.

Härg täskinud jälle Hansju tagasi waadata. Hans näinud musta fogu ju üsna nende lähedal. Härg täskinud weetilga kruusist maha wisata. Silmapill olnud suur meri nende taga.

Hansju wõõras ema hakanud merd tühjaks jooma. Joonud ju mere üena tühjaks. Wiimast lonksu hakanud rüüpama, kui ta ise paugades lõhki läinud. Meri figinenud jälle sellest weest sinna kohta, nii et põrgulised sinna kõik ära uppunud.

Hans läinud walge härjaga ühte tuinga härja tarja. Ruinga härjad hakasiwad walget härja kaewama. Kaewatud walgel härjal sarw pääst ära. Hans wõtnud sarwe oma kätte ja tahtnud teda jälle maha wisata. Härg aga ütelnud :

„Hans ! Nüüd peame lahkuma ! Mina jään siia, ja lähed edasi. Wõta see sarw omale mälestuseks. Kui sa midagi tahad, siis aga mõtle sarwetele pääle ja see sünnib kohe nii !“

Hans lahkunud kurwa meelega härjast. Ta läinud ühte tuinga linna tuinga weewedaja poisiks. Wesi olnud mehikesele wasta mäge wedada. Ruinga tütar näinud, kuida Hans suure waewaga wett wedanud. Bilganud Hansju :

„Kuule Hans ! Wõta mind ka telgule sõitma !“

Hans wasta :

„Mis weel ? Omalgi ränk wedada, aina hinge tahab wõtta, sind ka weel siia !“

Hans mõtelnud ise:

„Beats see kuninga tütar tuppa minema ja tütre maha saama!“

Nõnda olnudgi. Kuninga tütar saanud waewalt tuppa, kui juba tütar käes olnud.

Kui tütar kahe aastaseks saanud, tahtnud kuningas teada, kes selle lapse isa on. Toonud siis kõik riigi alamad lapse ette, et kellele laps wasta läheb ja „isa“ ütleb, see ta isa siis ongi. Olnud ju kõik katsutud. Ei ühtgi ole laps isaks tunnistanud.

Viimaks mõtelnud kuningas:

„Mul on veel weewedaja poisiks katsumata. Ega temagi küll lapse isa ei ole, aga las' ta tuleb ta päälegi ette.“

Niipea, kui Hans lapse juurde läinud, tulnud talle laps wasta ja ütelnud:

„Isa!“

Kuninga hing karanud täis, et niisugune weewedaja poisiks ta wäimees ongi. Lastnud kohe kasti teha, pannud oma tütre, tütretütre ja Hansu kasti ja lastnud merele. Hansul olnud aga farm kaasas. Rast ujunud ju hästi kaugemale. Korraga mõtleb Hans:

„Beats siin merel, oh farme, üks linnaga paar olema?“

Nõnda olnudgi. Hans, kuninga tütar ja kuninga tütretütar läinud saare linna elama. Elanud ju kaua aega.

Korra silmanud kuningas kaugel merel pitafilмага ühte linnaga saart, mida ta ennem mitte polnud näinud. Mõtnud kohe nõuiks merele waatama minna.

Hans saanud aru, et kuningas sinna hakanud tulema. Mõtelnud: „Oh farme! Oleks üks nahtsild kalda ja selle saare wahel!“

Nii olnud jällegi. Kuningas tulnud nahtsilda mööda saare poole. Korraga mõtleb Hans: „Oh farme! Päheks see nahtsild nüüd tsekkohast tatti!“

Sild läinud katki. Kuningas kukkunud vette. Olnud juba üsna uppumas, kui Hans korraga mõtelnud: „Oh harwete! Dieks see nahtsild jälle terve!“ Nahtsild olnudgi terve ja kuningas pääsenud uppumise surmast.

Kui kuningas saare pääle jõudnud ja seda toredust siin näinud, palunud ta Hansult andeks, et ta teda niimoodi teotanud ja merele saatnud. Lubanud oma tütre Hansule naeseks ja nimetanud ta troonipärijaks.

Warsti peetud pulmad. Pulmas olnud kõik kuninga suguwõsa.

Kallid lühtrid põlenud igas nurgas. Kõige kallima lühtri pannud Hans salaja kuninga tasku.

Hakatudgi warsti lühtriwarast tagaotsima. Kõikide taskud olnud katsutud, ainult kuningal mitte. Windud ka teda katsuma. Kuningas ütleva:

„Winge, narrid! Ega mina nüüd lühtrit wargile ei hakka!“

Lubanud ometi katsuda. Katsutud ja leitudgi lühter kuninga taskust.

Selle pääle ütelnud Hans:

„Mina panin selle lühtri sinu taskusse! Et sa mind minewal korral häbematal kombel merele saatfid. Se ülepärast lastsin ma sind nüüd paar filmapilkü warga häbi tunda!“

Haasperelt.

13.

Poja amet.

Ennemuiste elanud üks mees oma pojaga lesta metša. Teeninud puulõikamisega oma igaaevasti leiba.

Korra mõelnud mees :

„Ma panen õige poja mõne meistri juurde ametit õppima, olgu amet mis tahes. Kui kaua ta minu juures ista vedeleb. Kui ma wanaks jään, et ei suuda enam tööd teha, tema üksi puid ka ei lõika : nõnda jääme mõlemad nälga. Aga las' ta õpib ühe hää ameti, mis teda ennast auusasti toidab, siis ehk saan minagi säält tõrvast veel omale ülespidamist.“

Seda mõtet avaldanud wanamees ka pojale. Pojal pole midagi selle vastu olnud.

Läinud ühel päeval kaheksa linna poole, et sääls ametit leida. Ühtiselt poja tõht kangesi tühi, läib aga isa pääle, et : „anna süüa !“ ja „anna süüa !“ Wana-mehel tulnud hirm pääle, et ehk poeg pargib veel kere läbi. Pole midagi süüa anda olnud.

Korraga tulnud nende juurde üks mõõras herra. See küsinud :

„Mis te riidlete siin ?“

Wanamees seletanud asjaloo põhjani ära, et ametit tulnud otsima ja et poja tõht tühi.

Mõõras ütelnud :

„Anna ta minu juurde õppima! Ma õpetan talle ameti, mis teda surmani toidab. Aasta on õppimise aega. Aasta pärast pead siinsamas kohas olema, poega wasta wõtmas. Kui sa aga ühe minuti hiljemaks jääd, siis oled temast ilma. Pojale saad weel 100 ruola aasta pärast kõrwa. Kui kaup walmis, siis võib süüa ka filmapill saada.“

Wanamehel hää meel, et nii ruttu hää ametimehega kokku saanud, weel enam hää meel, et poeg filmapill süüa saab. On kaubaga täiesti rahul.

Wõõras olnud põrguline. Ta wõtnud poisi ja wanamehe jalgadest kinni ja keerutanud neid kolm korda wasta päewa. Silmapill olnud suur uhke loss nende ees. Herra wiinud wanamehe ja poisi lossi ja annud korra pärast süüa. Pärast sööma finnitunud ta weel wanameest, et ta aasta pärast tunni ja minuti pääl sellesamas kohas peab olema. Keerutanud wanameest kolm korda wasta päewa ja loss olnud kadunud. Wanamees olnud jälle selle koha pääl, kus enne pojaga, kui wõõras sats nende juurde tulnud. — Wanamees läinud koju. Elanud selle aasta suure igawuse ja turtustega läbi. Läänud seljamal päewal, kui ta teisel aastal poja ametisjegi annud, sellesama koha pääle, kust sats poja ära wiinud. Istunud sinna maha.

Warsti olnud ka wõõras sats jäl. Ütelnud:

„Oledgi ka sõnaks mees, tunni ja minuti pääl siin!“

Keerutanud wanameest kolm korda wasta päewa ja olnudgi jälle lossi ees. Läänud lossi. Wanamehele antud hästi süüa ja juua. Wõõras sats kiitnud, nii et kahju teda ära anda.

Kord läinud sats natukene wälja. Silmapill tulnud wanamehe poeg wanamehe juurde ja rääkinud:

„Kuule isa! Sul on mind ränk ära tunda! Mind moondatakse hauge kalaks ja teisi tuuakse weel 11. Kõik oleme ühte moodi. Kui sa mind siis ära

ei tunne, siis oled minust ilma. Aga pane tähele, ma lasen oma kõrwast wäikesese mulli wälja, et sa mind ära mõtšid tunda. Teine kord moondatakse mind mustaks tähts. Teisi niisamasugusid on veel 11. Kui sa mind ära ei tunne, oled minust ilma. Aga naata ja pane tähele, minu sabas on üks walge jõhw; jële järele mõid mind ära tunda. Kolmas kord tuuakse mind mustas riietes preili näol su ette. Teisi niisamasuguseid 11. Kui sa mind siis ära ei tunne, oled minust ilma. Aga pane tähele, ma hingam wähe suu kaudu, et lior minu näo ees liigub. Siis mõid mind jälle ära tunda. Nüüd lähen, enam pole aega!"

Poeg läinudgi ära. Warsti tulnud wõõras jaks jälle tuppa ja ütelnud:

"Nüüd ma toon su poja teiste seas su ette, kas sa ta ka ära tunneds?"

Wanamees wasta:

"Tunnen! Ma annan kas oma hinge ära, kui ma teda ära ei tunneds!"

Wõõras rispanud jelle pääle keelt. Toodud warsti wanamehe ette katsteistkümme haugi. Wõõras ütelnud:

"Noh wanamees! Tunne nüüd oma poeg ära! Trehwa hästi!"

Wanamees hulgab ümber kalade, aga kudagi tunda ei wõi. Saks ka kohe kannul, et poeg midagi märki teiste hulgast isale ei wõi anda. Wõõras keeranud wähe silmad kõrwale ja üks haug lastnud suu äärest mulkese wälja. Wanamees pannud kohe käe haugi selga ja ütelnud:

"See on minu poeg!"

Wõõras wasta:

"Sa oled hästi trehwanud!"

Selle pääle toonud wõõras wanamehele katsteistkümme musta tätku näha. Ütelnud:

"Tunne nüüd oma poeg ära! Trehwa hästi!"

Wanamees hulgub ümber täkkude, aga tunda ei mõi, kes poeg on. Sorib korralt kõikide lastad ja sabad läbi, aga misgi märki ei näe. Korraga näeb ühe tänu sabas walget karwa. Kohe pannud wanamees kae tänu selja pääle ja ütelnud :

"See on minu poeg !"

Wõõra filmi tõmmanud kortsu. Ütelnud siisgi.

"Sa oled jälle hästi trehwanud !"

Siis toodud 12 musta riietega preilit wanamhele ette. Wõõras ütelnud :

"Tunne nüüd see kord weel oma poeg ära !"

Wanamees hulgub jälle ümber preilide ega mõi tunda, kes poeg on. Wõõras wahib nagu kull, filmad laiali, et poeg märku ei saaks anda. Korraga teerab wõõras wahel filmad kõrwale. Üks preili õstas tasehiljulesti, nõnda et loor filmade ees wahel liigub.

Kohe näitab wanamees seda ja ütleb :

"See on minu poeg !"

Wõõra nina tõmmanud kortsu. Ta ütelnud pahaselt :

"Sa oled mu kahjult jälle hästi trehwanud ! Ma pean tõega sest hääst õpipoisist ilma jääma ! Aga jäta ta weel üheks aastaks siia minu juurde õppima, ma maksan weel 300 rubla !"

Ei wanamees luba. Ütleb :

"Ei saa ! Seegi aasta oli mul ju ütle mata pikk, mis siis weel teine saab olema !"

"Jah, kaup on ikka kaup !" ütelnud wõõras, toonud poja wälja ja maksnud 100 rubla. Siis keertanud mõlemaid kolm korda wasta päewa ja lõps olnud kadunud. Wanamees seisnud pojaga jälle endises kohas. Väinud suure rõõmuga kodu.

Mõne päewa pärast ütelnud poeg :

"Jä ! Talw on ligi ja, meil on talwe moona tarwis ! Sgal pool peetakse nüüd laatasid. Ma näitan, kuida ma oma ametiga leiba teenin. Ma moon dan enese suureks tänuks ; ja wiid mind laadale. Ara

ja mind alla 300 rubla müü! Waljaid aga ära müü misgi hinna eest, sest kui ja need ära müüd, oled ja minust ilma!"

Teisel päeval olnud uhke täht wanamehe ukse ees. Wanamees istunud selga ja läinud laadale. Küsinud täht eest 300 rubla.

Ostjad maadanud tähtu ja ütelnud:

"Raha on küll häa, aga täht on ka häa küll!"

Tahakšiwad osta, aga tingiwad itka.

Korraga tuleb üks uhke herra ja küsib, palju täht maksab. Wanamees wastab, et 300 rubla. Herra maksab filmapilt raha wälja. Ütleb:

"Müü need waljad ka mulle! Ma annan teist 300 rubla!"

Wanamees wasta:

"Ei ma neid müü!"

Wõõras istunud tähtu selga ja sõitnud minema. See wõõras olnud aga pörguline ise, kes poissti ostu teel omale tagasi tahtnud saada.

Uhe kiwi juures wisanud täht wõõra seljast maha kiwi pääle, nii et wõõra külg wigastatud saanud. Ise raputanud waljad pääst ära ja kadunud, kus seda ja teist. . .

Wanamees läheb kodu, paneb waljad lauale ja hakkab raha ära panema. Poeg astub uksest sisse. Ütleb naerdes:

"Noh, isa! Eks nüüd ole juba 400 rubla endisega toftu talwemoona täes? Homme müü mind jälle, aga mitte alla 600 rubla. Waljad aga hoi aalles!"

Wanamees olnud nõuus.

Teisel hommitul olnud wanamehe ukse ees jälle palju toredam täht. Wanamees istunud tähtu selga ja läinud laadale. Küsib tähtu 600 rubla.

Ostjad ütlewad:

"Siind on häa, aga täht seda parem?"

Tingiwad siiski weel.

Korraga tuleb mõõras saks ja küsib hobuse hinda. Wanamees vastab, et 600 rubla. Saks maksab selle raha wälja ja küsib wäljaid osta. Ütleb:

"Ma annan wäljastest sulle veel teist 600 rubla!"

Ei wanamees müü misgi hinna eest. Hobuse ostja istunud täku selga ja sõitnud ära. Ühe kiwi ääres wisanud täkt jälle saks kiwi pääle, nii et pää wigastatud saanud; wisanud wäljad pääst ära ja läinud, kus see ja teist. . .

Wanamees läinud kodu ja hakanud raha ära panema. Poeg astunud naerdes sisse ja ütelnud:

"Jä, eks meil nüüd ole talwe moona ju 1000 rubla! Waata, kui jõudlasti minu amet rikkaks teeb! Homme ära müü mind vähemalt kui 900 rubla eest! Aga ära sa wäljaid müü! Kui need müüd, oleb minust ilma."

Teise päewa hommitul olnud wanamehe ukse ees veel palju toredam täkt. Wanamees istunud selga ja läinud laadale. Wõtnud siis veel enne hää päätaie wiinastest ja läinud siis jälle hobust kauplema.

Õsijad waatawad ja ütlewad:

"Sel hobusel on küll hinda, on aga wäärtust!"

Kauplewad ja tingiwad.

Korraga tuleb uhte saks ja pärib hinda. Wanamees vastab, et 900 rubla.

Mõõras maksab raha ja küsib wäljaid osta. Lubab neist ka 900 rubla.

Wanamehel ei tule purjes pääga poja ütelist meeldegi ja müüb wäljad ka ära. Lähab koju ja on ütle mata rõõmus, et 2800 rubla teeninud. Dotab poega koju, et teda hää ameti eest kiita. Aga ei poega tule kodu. Wanamees ootab juba kuude kaupa, aga mis kadunud, see kadunud. . .

Mõõras saks istunud laadal täku selga ja sõitnud ära. Ei täkt ole enam wõinud saks maha wafata. Saks läinud ühte kõrtsi ja fidunud täku räästa külge kinni.

Kõrtsipoisid küsinud satfalt :

„Kas joodame ka täku ära ja paneme talli sööma?“

Sats wasta :

„Ei ole tarwis ! : Las' ta nälgeb ja külmetab õues !
Ta on oma hullamisega minu külge ja pääd lõhkunud,
sellepärast olgu see talle õpetuseks !“

Kõrtsipoistel aga lahju kenast täkust. Wiivad hallitale jooma. Tätk, niipea, kui nina weepinnale paneb, läheb waljastest läbi wette ja moon dab kiisaks. Waljad jääwad aga kõrtsipoiste kätte. Need jooksnud kõrtsi ja rääkinud, kuhu tätk läinud. Sats jooksnud suure rutuga hallita juurde ja moon danud enese haugiks. Hakanud siis kiista tagaajama. Kiist ujunud nagu nool haugi eest ära. Korraga läinud ta pae serwa alla. Haug jäänud wahtima. Balunud kiista, et kiist wälja tuleks. Ei kiist tule. Haug palub :

„Keera mulle wiimast korda weel nägu ja anna mulle juud, siis tahan ma ära minna !“

Kiist wasta :

„Sa anna mu sabale juud !“

Kolm päewa oodanud haug kiista pae alt wälja tulema. Siis hakanud häkki wihma sadama. Pitne lõõnud haugi selga ; haug kadunud ära, kartnud, et wiimaks surma saab.

Kiist, kui arwanud haugi enesest ju üsna kaugel olema, läinud pae serwa alt mööda oja kuni kuni rohuaeda. Ujunud sinna hallitasse, kus kuni tütrele joogi wett wiidud.

Üks tüdruk tulnud wett wiima. Kiist muutnud enese kuld kiisaks ja läinud wee-riista. Tüdruk wiinud kuld-kiisa weeriistaga kuni tütrele. Kuni tütar jät nud riista lahtiselt seisma, kartnud, et ehk kiist sureb ummuses ära. Kiist aga muutunud õõse! kenaks nooreks meheks ja läinud kuni tütre juurde ! Jutustab siis, kuida ta ennast kiisaks muutnud.

Päewa ajaks tahtnud noormees ennaft jälle tiisaks muuta, aga kuninga tütar keelanud ja ütelnud, et seda ei pruugi teha. Noormees aga kartnud kuninga tütre wanemaid; sellepärast ütelnud ta:

Ma moondan enese sõrmuseks. Pane see sõrmus enese sõrme. Kui isa ja ema küsivad, kust sa selle said, siis wasta, et joomariistast wee seeft leidsin!"

Nõnda noormees teinudgi. Muutnud enese ilusaks kuld sõrmuseks. Kuninga tütar pannud selle omale sõrme.

Päewaajal küsinud kuningas:

„Kust sa selle kuld sõrmuse said?"

Tütar wasta:

„Leidsin jooma riistast, wee seeft!"

Kuningas pole muud enam pärinudgi.

Teisel ööl moondanud sõrmus enese jälle ilusaks nooreks meheks. Ta rääkinud:

„Homme tuleb sulle üks wõõras kosja. Aga see on üks petis ja telem, mitte ristiinimene, waid päris kurwaim ise. Wind tahab ta kätte saada, sellepärast tahab ta sind kosida. Aga ära sa heida nõusse!"

Teisel päewal olnud noormees jälle sõrmuseks kuninga tütre sõrmes. — Üks wõõras mees tulnud kuninga juurde ja tahtnud tütarit omale kosida, ähwardades, et „kui ei saa, siis sõda tõstan!" Kuningas pole midagi teadnud wastata. Tütar seisnud aga kõwasti wasta.

Dösel õpetanud jälle noormees ja ütelnud:

„Rüüd annawad su wanemad sulle ka nõuu selle petisele minna, aga ära mine!"

Nii olnudgi. Wõõras tulnud jälle ja lubanud tõesti sõda tõsta, kui ta tütarit omale ei saa. Isa ja ema kartnud sõda ja andnud tütrele nõuu, wõõrale mehele minna. Aga ei tütar luba minna.

Wõõras jaks läinud ähwardades ära.

Õksel rääkinud jälle nooreks meheks muutunud sõrmus:

„Homme on wõõras weel palju kurjem, kui täna; su waiemad tahawad sind wägisi temale panna, aga ära hooli millestgi midagi. Kui wõõras näeb, et sa oma üteldes kindel oled, siis küsib ta su käest sõrmust mälestuseks. Ta tuleb wägisi seda ära wõtma. Sa ütle: „ennem wistan ta puruks, kui sulle annan!“ Selle pääle weerewad herved iseenesest põrandale. Wõõras kaob filmapilt ja kull tema asemel hakkab neid herneid sööma. Üks herne weereb sinu poole. Sa wajuta see oma jala alla. Kui kudel herved sööbub on, siis wõta herne oma jala alt ja wista kude külge. Küll siis näeb, mis sünnib!“

Noormees muutnud enese päewaajaks jälle sõrmuseks. Kuninga tütar pannud ta sõrme. Wõõras kosi-lane tulnud ja ütelnud:

„Kui ma teda täna ei saa, siis on sõjawäed platsis! Teie riik saab ära häwitatud!“

Isa ja ema käinud tütre pääle, et „mine!“ ja „mine!“ „Kas sinu pärast saab riik hukka?“

Tütar wasta:

„Minu pärast wõib ka riik hukka minna, aga temale ma ei lähe! Ta on üks petis kelm!“

Wõõras tellima:

Kui sa ise mulle tulla ei taha, siis anna ometi oma sõrmus mulle mälestuseks waadata! Siis ma weel sõda ei tõsta!“

Kuninga tütar wasta:

„Sinu sugusele kelmile ei anna ma midagi!“

Isa meelitama:

„Kuule tütar! Sinu sõrmus ei maksa meie riiki. Anna ta wõõrale ära, et ta meid rahule jätaks!“

Runinga tütar olnud aga kindel. Ei ole lubanud sõrmust. Isa ja wõõras jooksnud tütre kallale, et sõrmust wägisi käest ära wõta. Tütar aga ütelnud :

„Ennem wiistan ta puruks, kui ma ta sulle annan !“

Silmapiik olnud wõõras kadunud. Herned weerenud iseenesest põrandale. Üks herne weerenud kuninga tütre poole. Runinga tütar wajutanud selle oma jala alla. Must kull ilmunud neid herneid sööma. See kull olnud ümber moondunud wõõras kofilane.

Kui kudel kõik herved söödud olnud, wõtnud kuninga tütar wiimase terakese oma jala alt ja wiistanud sellega kulle. Silmapiik olnud kull kadunud. Sinine suits jäänud aga weel nähtawale. Hernes moondunud sõrmuseks kuninga tütre sõrme. Selle päale moondunud sõrmus kuninga tütre sõrmes jälle nägusaks nooreks meheks. See jutustanud kuningale kõik ära, kuida ta aasta pörgus ametit õppinud, kuida ennast hobuseks muutnud ja kuida kuriwaim, ta endine peremees, ta ära ostanud ; kuida siis läbi waljaste hallitase lainud ja kiisaks muutnud ; kudas kuriwaim teda hangi kala näol taga ajanud ja wiimaks pikse noolisiid kattes ära lainud.

„Ma tulin kuldkiisa näol kuninga tütre joogi riista,“ seletanud noormees : „Siin moondasin kuld sõrmuseks. Mu endine peremees tahtis sellepärast teie tüdart omale, et sõrmust, see on mind tema sõrmest kätte saada. Pärast meelitas ta sõrmust üksi omale. Ma aga keelasin teie tüdart, et ta ei pidanud temale ei ennast, ega ta sõrmust lubama, sest ma teadsin ta otja ette ära. Hernes, mis teie tütre jala all oli, olin mina. Poleks ma tema jala all warju leidnud, ta oleks mu teistega ühes ära söönud. Aga et teie tütar mind tema külge wiiskas, sellepärast sai ta otja. Silmapiik moondus ma sõrmuseks, siis jälle selleks, mis ma praegu olen. Nüüd on minu waenlane otjas, teda ei pruugi ma enam karta !“

Kuningal olnud väga häämeel. Lubanud oma tütre nooremehale naaseks. Pulmad peetud suure auu ja toredusega ära.

Pärast pulmi jäänud kuninga väimees ühtlasi ta troonipärijaks. Selleks oli ta oma laastaga õpitud ameti läbi saanud!

A. Weemann'i suust, Haasperelt.

Lambakarjane kuninga väimeheks.

Korra jäänud poeg isast järele. Isa pole mõinud temale misgitgi ametit õpetada, sellepärast mõtnud pois nõiuts, kuninga lambakarjaseks hakata.

Pois läinud kaupa tegema. Üteldud :

„Meil on igapäew ise lambakarjane. Kes hommitul lammastega välja läheb, see ei tule õhtul enam tagasi. Meie ei saa aru, kuhu ta jääb, aga lambad tulewad mudaselt suure jooksuga koju.“

Pois wasta :

„Kes mind waest siis tahab ; eks ma ikka õhtul kodu tule ! Andke aga mulle hästi wiina kaasa !“

Sellega oldud nõuus.

Teisel hommitul läinud pois lambakarjaga karjamaale, leiwariistad ja hull wiina kaajas. Olnud ju lõuneni metsas, pole midagi näinud.

Kerraga tulnud kolme pääga madu poisi juurde ja ütelnud :

„Tule mulle nüüd lõuncroaks !“

Pois wasta :

„Ja, eks ma tule ! Mul on veel leiwa kaajas, sööme selle ära ; saad sina teha kinnitust ja mina ka, et siis täietõhuga suurem suutäis oleksin !“

Madu nõuus : Pois annud maale wiina. See olnud mao meele järele. Joonud wiina kõik ära, mis poisil kaajas olnud. Jäänud ju üsna joobnaks

Pois̄ wõtnud salaja mao mõõga ja^{ra} raiunud mao pääd otsast ära. Siis läinud ise kaugemale metsa. Leidnud säält uhke maja. Majas olnud uhked wast-riided ja wast hobune. Ufse pääl olnud lugeda : „Kes need riided oma selga paneb, wõib selle hobusega sõita !“ Pois̄ pannud koha meele ja läinud lammaste juurde.

Õhtul, kui pois̄ lammastega kodu läinud, imestanud kõik, et pois̄ elus ja terve. Pois̄ käskinud teisel päewal rohkem wiina kaasa panna ; siis ta tulla ikka elusalt koju. Lubatud.

Teisel päewal sama lugu. Ei lõuneni pois̄il wiga ühtegi. Lõune ajal tulnud aga kuue pääga madu pois̄i juurde ja ütelnud :

„Tule mulle lõuneroaks !“

Pois̄ wasta :

„Et ma tule ! Mul on leiba kaasas, sööme selle enne ära ; saad sina teha kinnitust ja mina ka ; täie kõhuga olen sulle suuremaks suutäieks alla neelata.“

Madu sellega nõuus. Pois̄ annud maole wiina. Madu joonud kõik wiina ära ja jäänud üsna joobnuteks. Pois̄ wõtnud salaja mao mõõga ja raiunud maol kõik kuus pääd otsast ära. Siis läinud ise kaugemale metsa. Leidnud säält uhke maja. Majas olnud hõbe-hobune ja hõbe-riided. Ufse pääl olnud lugeda : „Kes need riided oma selga paneb, wõib selle hobusega sõita !“ Pois̄ pannud koha märgile ja läinud lammaste juurde.

Kui ta õhtul lammastega kodu läinud, olnud jälle imestus suur, et pois̄ juba teist õhtut terwelt kodu tuleb. Pois̄ käskinud kolmandaks päewaks weel rohkem wiina kaasa panna ; siis tulla ta ikka terwelt kodu. Mõteldud : „mis wiinast lugu, kui aga karjane terwelt koju tuleb !“ Lubatudgi.

Kolmandal päewal pois̄il lõuneni jälle ei wiga ühtegi. Lõunel tulnud üheksa pääga madu pois̄i juurde ja ütelnud :

„Tule mulle lõuneroaks !“

Poijs wasta :

„Etz ma tule! Mul on leiba kaafas, sööme selle enne ära; saad sina tehatinnitust ja mina ka, et siis suurem suutäis oletsin sul alla neelata!“

Madu nõuus. Poijs jagab maole wiina. Mo ei mao isu saa otša. Paneb poiši wiina kõit mokka. On aga mehike siis ka purjus.

Ei poisil ole aega — mõtab mao mõõga salaja ja lööb maol kõit üheksa pääd ära. Ise läinud kaudgemale metsa. Leidnud säält uhte maja. Majas olnud teemandi-hobune ja teemandi-riided. Ütse pääl olnud lugeda: „Kes need riided selga paneb, võib selle hobusega sõita!“ Poijs märkinud koha ära ja läinud lambakarja juurde.

Ohtul, kui koju läinud, olnud jälle kõikide imestus juur, et poijs juba kolmat õhtat terwelt tagasi tulnud.

Teisel hommitul rääkinud kuninga tütar lambakarjast poišile :

„Täna sa jää koju! Ma lähen ühe kõrge klaas-mäe otša. Kes sinna minu juurde võib tulla, sellele annan ma oma ninarätiku ja kulb-fõrmuse. Pärast, kui see inimene üles leitakse, siis saab see minu omale abikaasaks. — Sa võiksid seda jahti ka päält waadata. Kui noored mehed mäele kipuvad!“

Karjapoijs wasta :

„Ei ma jää kodu! Minu hool on, et lambad süüa saawad. Ei mul ole selle vaatamisega tegemist!“

Läinudgi karja. Restpäewa ajal läinud ta kõrwale metsa, esmalt leitud maja juurde. Pannud sääli wast-riided selga ja sõitnud wasthobuse seljas klaas-mäe juurde. Rihutanud esimese waluga poolde mätke. Siis libisenud tagasi, sõitnud jälle sellesama maja juurde, pannud riided ja hobuse ära ja läinud lammaste karja.

Ohtu rääkinud kuninga tütar :

„Etz sa homme itka koju jää! Üks uhte tundmata wast-ratsanik sõitis poolde mätke. Siis libises

tagasi ja sõitis metsa. Palju teisi katsusiwad ta mu juurde mäe otsa tulla, aga ei saanud. Näeksid ta homme kodu seda suurt ilu!"

Poisz tõrgub, ei luba tulla. Väinudgi jälle teisel päewal karja. Väinud teise leitud maja juurde. Pannud hõbe-riided selga ja sõitnud hõbe-täuga klaas-mäele. Sõitnud ligi mäe tipu. Enne libisenud ta aga tagasi. Runingas lastnud wõõrale püssisid järele lasta. Üks kuul läinud läbi poisi kae. Poisz läinud sellesama maja juurde, pannud hobuse ja riided ära ja läinud lammaste karja.

Ohtul küsinud kuninga tütar, kui poisil haiget tätt näinud:

"Kus see käsi wigastatud sai?"

Poisz wasta:

"Ronisin puu otsa. Kuktusin säält alla. All oli puu ots püsti; ma kuktusin otsekohe otsa pääle ja ots läks läbi kae!"

Kuninga tütar rääkima:

"Täna käis uhke hõbe-ratšanik klaas-mäe juures. Sai üsna mu ligidale, aga weeres enne tagasi. Isa lastis temale püssisid järele lasta. — Ei tea, misjugune ratšanik homme võib tulla! Jää õige homseks koju!"

Ei poisz lubanud jääda. Ütelnud, et homme jälle karja läheb.

Väinudgi. — Rehkpäewa ajal läinud poisz kolmanda leitud maja juurde. Pannud enese teemandi-riidesse. Sõitnud siis teemandi-täuga kohe klaas-mäele. Wõtnud kuninga tütre käest ninarätiku ja kuld-sõmusse ja läinud jälle sellesama maja juurde. Pannud riided ja hobuse ära ja läinud lamba karja.

Ohtul kiitnud kuninga tütar poisile:

"Mul on juba peigmees, aga ei tea, kes. Üks uhke herra tuli teemandi-hobuse seljas ja teemandi-riietega mu juurde, wõttis ninarätiku ja sõmusse ja läks. Meinu isa ei lastnud enam püssidega. Nüüd

halatakse suurelt taga otsima, kes mu peigmees on. Siis tulewad uhked pidud ja pulmad. Siis sa pead ilka tööju jääma!" —

Ei poisj lubanud jääda. . .

Korra näinud kuninga tütar oma ninarätiku togemata lambakarjasest poisji käes. Hakanud pärima, kust poisj selle saanud. Aga ei poisj anna otsust. Arwatud, et poisj waras on. Halatud teda läbi otsima. Leitud ta kuld-sõrmus poisji käest. Müüd selge igal ühel, kes uhle ratsanik olnud. Poisj seletanud kõik ära, kuda ta maod ära tapnud, kuda hobused ja riided leidnud, kuda kolm korda Klaas-mäe juures käinud ja haawa käesse saanud.

Warsti peetud uhked pulmad. Pulmade järele jäänud endine lambakarjase poisj riigi trooni pärijaks. — Pääle äia surma jäänud walitsus tema kätte.

15.

Wigane rätsepp kuninga wäimeheks.

Ühes külas olnud ferd wäitese kaswuga rätsepp. Et tal üks jalg lühemas oli loodud, kui teine, siis pidi ta alati kõndides sandi wiisil lonkama.

Wigane rätsepp jäänud ju wanapoisi auu sisse. Külarahwal pole muust asjast enam juttu olnudgi, kui „millal rätsepp naise wõtab!“ Et rätsepal tawalisesti wa' „poustu“ olnud, siis lootnud mitugi neitut tema pääle. Aga ega rätsepp looll ole! Kas ta oma warandusega siis omale kõrgemat abikaasat ei saagi, kui küla tüdrukuid?!

Selle riigi kuningal olnud tütar. Et ta omale hästi tugewat mäimeest tahtnud, siis andnud ta järgmise kuulutuse wälja: „Keul on üks jõumees ja karu. Kes neid ära wõidab, saab minu wäimeheks!“

Wigane rätsepp oli ka seda kuulutust lugenud. Oli wõtnud nõuaks, neid wägilasi ära wõita. Ta läinud kuninga lossi ja andnud ülesse, et ta kuninga wäimehe ja karuga wõidelda tahab. Seda lubatud.

Rätsepp wõtnud kandle ja läinud sinna tuppa, kus wäimees olnud. Hakanud jään kannelt mängima. Kui wäimees rätsepat näinud, mõelnud ta: „plõmista päälegi weel! mis sinust saab ka tappa? Dotan, kuni kuningas siia tuleb, siis tapan ju kuninga silma all ära.“ Heitnud magama.

Rätsepp wõtnud wäimehe mõõga ja löönud päärtjast maha. See pugunud woodi alla. Wäimees

tõusnud üles ja keerutanud ilma päata veel kolm korda mõõgaga ümber, et rätsepp ka pääst ilma jääks; rätsep aga hirmitab woodi all; siis langenud wägimees furnult maha. Rätsepp pannud ta kehaga woodisse. Pää pannud ka oma paigale. See hakanud kannelt mängima.

Warsti pääle seda tulnud kuningas sinna. Kui wägimeest woodis silmanud, mõtelnud ta: „wägimees heitnud magama! Jättis wist veel rätsepa elusse, et tapab mu filma all ära!“ Suur aga olnud ta imestamine, kui näinud, et wägimehe pää enam kehaga koos olnud. Ütelnud rätsepale:

„Wägimehe mõitsid ja ära. Wõida karu ka ära!“

Selle pääle lastud karu sisse. Rätsepp mänginud itka kannelt. Karu läinud rätsepa juurde ja tahtnud tandle mängimist õppida. Rätsepp ütelnud:

„Ei ja niimoodi wõi kannelt mängida! Sul on pidad tõwerad küüned, need tõmbawad tandle keeled katti. Aga las' ma sirutan wähe ksu küüsi!“ Karu olnud nõuus.

Rätsepp tagunud talwa seinaga wahale, käskinud siis karu oma küüned talwast aetud prao wahale panna. Karu pannud. Äkitselt tõrmanud aga rätsepp talwa seinaga wahelt ära ja pragu läinud koku; karu küüned jäänud wahale. Oh seda mölinat ja kisa, mis nüüd karu tõstnud! Pool tundi lasknud rätsepp teda pilli lüüa, siis wast tagunud ta talwa jälle seinaga wahale ja karu pääsnud ära. Jooksunud koha wingudes kuningaga juurde ega pole enam rätsepa ligigi läinud.

Nüüd hakanud rätsepp kuningaga tütarit nõudma.

Kuningas pole parata saanud, muud kui andnud. Andnud veel tõlla ja hobused pääle kauba.

Rätsepp hakanud ära minema. Kuningal olnud tütrest kahju. Saatnud karu järele, et karu rätsepa ära murraks ja tütre tagasi tooks.

Kui rätsepp karu näinud, teinud ta kuninga tütre päris halasti, sidunud ta ohelikuga tõlla taha ja lastnud nelja-käpili joosta. Karu arwanud, et mõnda nülgitud karu weetakse. Kartnud, et teda ka ära nülgitakse. Soosnud kiunudes kuninga juurde tagasi.

Rätsepp aga läinud kuninga tütreaga oma elukorterisse; lastnud ennast kuninga tütreaga laulatada ja elanud ilusat elu.

Sisu.

Nr.		St.
1.	Kudas kuninga tütar seitse paari pastlaid ühe ööga ära kulutas.	5
2.	Walge karu.	14
3.	Kudas hobune peremehe poja kuningaks aitas.	22
4.	Kuninga poeg lendamas.	28
5.	Kudas karjapoiss kuningaks sai.	33
6.	Kudas pime kuninga wäimeheks sai	39
7.	Ime sõrmus.	47
8.	Rebase häätegu	53
9.	Salakirjaga lind.	58
10.	Kuninga tütar tallipoissiks.	61
11.	Kuld juustega poiss.	66
12.	Hansust poeg ja walge härg.	71
13.	Poja amet.	77
14.	Lambakarjane kuninga wäimeheks.	88
15.	Wigane rätsepp kuninga wäimeheks.	93

— — — — —
Gind 20 kop.
— — — — —